

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BOSNE I HERCEGOVINE

ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

INSTITUTE FOR STANDARDIZATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

SADRŽAJ

1	UVODNA RIJEČ	4
2	RUKOVODSTVO INSTITUTA	6
3	BOSANSKOHERCEGOVAČKA STANDARDIZACIJA.....	8
3.1	ISTORIJAT BOSANSKOHERCEGOVAČKE STANDARDIZACIJE.....	8
3.2	CILJEVI I PRINCIPI BOSANSKOHERCEGOVAČKE DRŽAVNE STANDARDIZACIJE....	10
3.3	SAVJET ZA STANDARDIZACIJU	10
3.4	INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU	12
3.5	SISTEM UPRAVLJANJA KVALITETOM	14
4	SARADNJA S DRUGIM INSTITUCIJAMA I TIJELIMA DRŽAVNE UPRAVE.....	14
5	SARADNJA S INSTITUCIJAMA ZA STANDARDIZACIJU.....	16
5.1	UČEŠĆE U RADU MEĐUNARODNIH I EVROPSKIH ORGANIZACIJA ZA STANDARDIZACIJU	16
6	PROVOĐENJE OBAVEZA INSTITUTA.....	18
6.1	OBAVEZE VEZANE ZA SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU.....	18
6.2	STANDARDI PREUZETI U BOSANSKOHERCEGOVAČKU STANDARDIZACIJU - BAS	18
6.2.1	VAŽEĆI STANDARDI ZAKLJUČNO S 31. DECEMBROM 2012. GODINE	20
7	STANDARDI USVOJENI METODOM PREVODA	22
8	BOSANSKOHERCEGOVAČKI TEHNIČKI KOMITETI PREMA PODRUČJU STANDARDIZACIJE	40
9	FORMIRANJE STALNIH I PRIVREMENIH STRUČNIH TIJELA	46
10	OSTALE AKTIVNOSTI INSTITUTA	48
10.1	DIREKTIVE NOVOG PRISTUPA.....	48
10.2	RAD Ex-KOMISIJE	50
10.3	AKTIVNOSTI BAS INFO CENTRA	52
10.4	IZDAVAČKO-KOMERCIJALNE AKTIVNOSTI	52
10.4.1	GLASNIK	52
10.4.2	VODIČI CEN/CLC	52
10.4.3	BAS PROMOTIVNI MATERIJAL	54
10.5	DRUŠTVENE MREŽE	54
10.6	PRODAJA STANDARDA.....	56
10.6.1	DESET NAJPRODAVANIJIH BAS STANDARDA.....	58
10.7	IT AKTIVNOSTI.....	60
10.8	SEMINARI.....	60
10.9	PROJEKTI TEHNIČKE POMOĆI.....	62
10.10	KADROVSKA PITANJA I USAVRŠAVANJE	66
10.11	SKRAĆENICE.....	70

CONTENT

1	FOREWORD	5
2	MANAGEMENT OF THE INSTITUTE	6
3	BOSNIA AND HERZEGOVINA STANDARDIZATION	9
3.1	HISTORY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA STANDARDIZATION	9
3.2	AIMS AND PRINCIPLES OF BOSNIA AND HERZEGOVINA NATIONAL STANDARDIZATION.....	11
3.3	COUNCIL OF STANDARDIZATION	11
3.4	INSTITUTE FOR STANDARDIZATION	13
3.5	QUALITY MANAGEMENT SYSTEM	15
4	COOPERATION WITH OTHER INSTITUTIONS AND ADMINISTRATIVE BODIES.....	15
5	COOPERATION WITH STANDARDS INSTITUTES	17
5.1	PARTICIPATION IN THE WORK OF INTERNATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS ORGANIZATIONS.....	17
6	IMPLEMENTATION OF THE INSTITUTE'S OBLIGATIONS	19
6.1	OBLIGATIONS RELATED TO STABILIZATION AND ASSOCIATION AGREEMENT	19
6.2	STANDARDS ADOPTED INTO BOSNIA AND HERZEGOVINA STANDARDIZATION – BAS	19
6.2.1	VALID STANDARDS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2012	21
7	STANDARDS ADOPTED BY TRANSLATION METHOD	23
8	BIH TECHNICAL COMMITTEES BY STANDARDIZATION FIELD	41
9	ESTABLISHMENT OF PERMANENT AND TEMPORARY EXPERT BODIES.....	47
10	OTHER ACTIVITIES OF THE INSTITUTE	49
10.1	NEW APPROACH DIRECTIVES	49
10.2	WORK OF THE Ex-COMMISSION.....	51
10.3	ACTIVITIES OF BAS INFO CENTRE	53
10.4	PUBLISHING AND COMMERCIAL ACTIVITIES	53
10.4.1	BULLETIN.....	53
10.4.2	CEN/CLC GUIDES	53
10.4.3	BAS PROMOTIVE MATERIAL	55
10.5	SOCIAL NETWORKS.....	55
10.6	SALE OF STANDARDS.....	57
10.6.1	TEN BESTSELLING STANDARDS.....	59
10.7	IT ACTIVITIES	61
10.8	SEMINARS	61
10.9	TECHNICAL ASSISTANCE PROJECTS	63
10.10	PERSONNEL ISSUES AND TRAINING	67
10.11	ABBREVIATIONS	71

1 UVODNA RIJEČ

Poštovani čitaoci,

Sa zadovoljstvom vam predstavljamo Godišnji izvještaj Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine za 2012. godinu.

Godišnji izvještaj ima za cilj da vas informiše o rezultatima koje je Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine postigao u prethodnoj godini, ali i da vas ukratko upozna s ulogom i zadacima Instituta.

U ovom izdanju imaćete priliku da se upoznate s istorijatom, ciljevima i principima bosanskohercegovačke standardizacije. Nadalje, tu su i informacije o ulozi i aktivnostima Savjeta za standardizaciju Bosne i Hercegovine i Instituta za standardizaciju BiH, kao i lista tehničkih komiteta, po oblastima, u kojima radi oko 600 eksperata iz cijele Bosne i Hercegovine. Za vas smo pripremili pregled i podatke o standardizacijskim dokumentima koje je Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine usvojio u 2012. godini, kao i listu direktiva Novog pristupa s brojem usvojenih harmonizovanih standarda po svakoj direktivi.

S obzirom na stanje privrede, materijalne i druge mogućnosti, a posebno imajući u vidu zahtjev da standardi ne bi smjeli biti tehnička prepreka u trgovini, kao najpovoljnije rješenje nametnulo se preuzimanje evropskih i međunarodnih standarda kao BAS standarda. Takođe, zbog određenih bosanskohercegovačkih specifičnosti, za koje ne postoje adekvatna rješenja na evropskom i međunarodnom nivou, donesen je ili je u pripremi za donošenje i određen broj izvornih BAS standarda. Standardi se najvećim dijelom u bosanskohercegovačku standardizaciju usvajaju metodom proglašavanja. Kada je riječ o međunarodnim i evropskim standardima preuzetim u bosanskohercegovačku standardizaciju kao BAS standardi, ne možemo se pohvaliti velikim brojem prevedenih standarda. Ipored potrebe postojanja standarda na našem jeziku, sa žaljenjem konstatujemo da ne postoji izražena želja zainteresovanih strana za angažovanjem na prevodima standarda. Mi smo se potrudili i u ovom broju Godišnjeg izvještaja prikazali listu BAS standarda usvojenih metodom prevoda s informacijom o području primjene i pripadajućim tehničkim komitetom.

Zabilježen je porast prodaje standarda. Povećana potražnja i primjena standarda je pokazatelj da su proizvođači u Bosni i Hercegovini shvatili da je daleko lakše plasirati proizvode koristeći standarde. Ovo se posebno odnosi na izvoz gdje je bez korišćenja standarda gotovo nemoguće izvoziti.

Na kraju, želimo vas obavijestiti da je Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine uspostavio informacioni centar. Naše ljubazno osoblje će vam uvijek stajati na raspolaganju i sa zadovoljstvom odgovarati na sva vaša pitanja. Takođe, vaše ideje i prijedlozi s ciljem da poboljšamo našu komunikaciju i unaprijedimo oblast standardizacije u Bosni i Hercegovini su uvijek dobrodošli.

Srdačan pozdrav,

Direktor Instituta

Aleksandar Cincar

1 FOREWORD

Dear readers,

We are pleased to present the Annual Report of the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina for 2012.

The annual report is intended to inform you about the results that the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina has achieved in the previous year, but also to introduce you briefly to the role and tasks of the Institute.

In this issue you will have the opportunity to become familiar with the history, aims and principles of Bosnia and Herzegovina standardization. Furthermore, there are also information concerning the role and activities of the Council for Standardization of Bosnia and Herzegovina and the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina, as well as the list of technical committees, differentiated by standardization field, in which around 600 experts from all over Bosnia and Herzegovina are working. We have prepared a survey and data on standardization documents that the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina adopted in 2012, and the list of the New Approach Directives with the number of harmonized standards adopted by each directive.

Given the state of the economy, material and other features, especially bearing in mind the requirement that the standards should not be technical barriers to trade, the best solution was to adopt European and international standards as BAS standards. Also, due to certain specifics of BiH, for which there is no adequate solutions at European and international level, a certain number of original BAS standards was adopted or being prepared for adoption. In Bosnia and Herzegovina standardization standards are mostly adopted by endorsement method. Regarding international and European standards adopted into BiH standardization as BAS standards, we cannot boast with a large number of translated standards. Even though the existence of standards in our language is essential, with deep regret we note that there is no expressed desire of stakeholders for engagement on translations of standards. We made a great effort and in this issue of the Annual Report displayed the list of BAS standards adopted by translation method along with the information on the scope and related Technical Committee.

The increase in sales of standards is also recorded. Higher demand and application of standards is an indication that producers in Bosnia and Herzegovina realized that it is far easier to market products by using standards. This is particularly true for exports where is almost impossible to export without using standards.

Finally, we wish to inform you that the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina has established an information center. Our friendly staff will always be available and happy to answer all your questions. Also, your ideas and suggestions are always welcome in order to improve our communication and enhance standardization area in Bosnia and Herzegovina.

Best regards,

Aleksandar Cincar
Director of the Institute

2. RUKOVODSTVO INSTITUTA

2. MANAGEMENT OF THE INSTITUTE

Aleksandar Cincar
direktor Instituta

Aleksandar Cincar
Director of the Institute

Sead Bekić
zamjenik direktora Instituta

Sead Bekic
Deputy Director of the Institute

Goran Tešanović
*pomoćnik direktora za ocjenjivanje
usklađenosti*

Goran Tesanovic
*Assistant Director
for Conformity Assessment*

Enes Jakic
*pomoćnik direktora za informaciono-
dokumentacione poslove*

Enes Jakic
*Assistant Director for Information
and Documentation Activities*

Tihomir Andjelić
šef Odjeljenja za standardizaciju iz
područja rada ISO/CEN

Tihomir Andjelic
*Head of Department for
Standardization in the Field of ISO/CEN*

Mirjana Šućur
šef Odjeljenja za standardizaciju iz
područja rada
IEC/ITU/CENELEC/ETSI

Mirjana Sucur
*Head of Department for
Standardization in the Field
of IEC/ITU/CENELEC/ETSI*

Dejana Bogdanović
šef Odjeljenja za publicistiku i
informaciono-dokumentacione
poslove

Dejana Bogdanovic
*Head of Department of Journalism
and Information and Documentation
Activities*

Dragan Lučić
šef Odjeljenja za informatičku
podršku, EC i WTO info centar

Dragan Lucic
*Head of Department for IT support,
EC and WTO Info Center*

3 BOSANSKOHERCEGOVAČKA STANDARDIZACIJA

3.1 ISTORIJAT NASTANKA BOSANSKOHERCEGOVAČKE STANDARDIZACIJE

Standardizacija u SFRJ

1977. Zakon o standardizaciji („Službeni list SFRJ”, br. 38/77, 37/88; 23/91; 55/91)

Raspadom bivše Jugoslavije Bosna i Hercegovina je „UREDBOM sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni” preuzela

1992. Zakon o standardizaciji – Prečišćeni tekst („Službeni list SFRJ”, broj 80/91)

Standardizacija u Bosni i Hercegovini

(1992-1995) ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU, MJERITELJSTVO I PATENTE REPUBLIKE BiH („Službeni list RBiH”, broj 18/92)

1996. Zakonom o upravi i upravnim organizacijama u BiH („Službeni list RBiH”, broj 17/96) uspostavlja se ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU, MJERITELJSTVO I PATENTE BOSNE I HERCEGOVINE

U novembru 2000. godine tadašnji visoki predstavnik za BiH Wolfgang Petrich donio je „ODLUKU” o budućoj organizaciji standarda, mjeriteljstva, akreditacije i intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, broj 29/00), a 2001. godine donošenjem Zakona o osnivanju Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine i Zakona o standardizaciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 19/01) osnovan je:

2001. INSTITUT ZA STANDARDE, MJERITELJSTVO I INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE (BASMP) – samostalna institucija kao organ državne uprave

2004. Zakon o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04)

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BOSNE i HERCEGOVINE (BAS) osnovan je razdvajanjem Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine na osnovu Zakona o standardizaciji Bosne i Hercegovine u septembru 2004. Konačna podjela BASMP na tri instituta, kao tri samostalne državne upravne organizacije, Institut za standardizaciju BiH, Institut za mjeriteljstvo BiH i Institut za intelektualno vlasništvo BiH, završena je 1. januara 2007. godine.

Od 1. januara 2007. godine Institut za standardizaciju BiH radi kao samostalna državna upravna organizacija i predstavlja državno, nacionalno, tijelo za standardizaciju BiH odgovorno Savjetu ministara Bosne i Hercegovine.

Entitetske institucije za standardizaciju

2002. Zakonom o standardizaciji u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 13/2002) definisani su osnovni subjekti standardizacije u Republici Srpskoj, među kojima i **NADLEŽNA REPUBLIČKA INSTITUCIJA ZA STANDARDIZACIJU**
- Zakonom o ministarstvima („Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 70/02) definisane su republičke upravne organizacije, među kojima i

REPUBLIČKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU I METROLOGIJU REPUBLIKE SRPSKE (RZSM) uspostavljen u okviru Ministarstva privrede, energetike i razvoja Republike Srpske.

3 BOSNIA AND HERZEGOVINA STANDARDIZATION

3.1 HISTORY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA STANDARDIZATION

Standardization in Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRY)

1977 Standardization Act (Official Gazette of SFRY, No. 38/77, 37/88, 23/91, 55/91)

After the disintegration of the former Yugoslavia in accordance to the "Decree with the force of Law on adoption and application of federal laws which shall be applied in Bosnia and Herzegovina as republic laws" Bosnia and Herzegovina has adopted

1992 Standardization Act - Revised text (Official Gazette of SFRY, No. 80/91)

Standardization in Bosnia and Herzegovina

(1992-1995) Institute for Standardization, Metrology and Patents of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of BiH, No. 18/92)

1996 Law on Administration and Administrative Organs in BiH (Official Gazette of BiH, No. 17/96) establishes THE INSTITUTE FOR STANDARDIZATION, METROLOGY AND PATENTS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

In November 2000, the former High Representative for BiH Wolfgang Petrich issued a "Decision" on future organization of standards, metrology, accreditation and intellectual property rights in Bosnia and Herzegovina. (Official Gazette, No. 29/00), and in 2001 by passing the Law on the Establishment of the Institute for Standardization, Metrology and Intellectual Property of Bosnia and Herzegovina and the Law on Standardization of Bosnia and Herzegovina (BiH Official Gazette, No. 19/01) :

2001 Institute for Standards, Metrology and Intellectual Property of Bosnia and Herzegovina (BASMP) was established –an independent institution as an national administration body.

2004 The Law on the Establishment of the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina (BiH Official Gazette, No. 44/04)

THE INSTITUTE FOR STANDARDIZATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA (BAS) was established by dividing the Institute for Standards, Metrology and Intellectual Property of Bosnia and Herzegovina (BASMP) based on the Law on Standardization of Bosnia and Herzegovina, in September 2004. The final division of BASMP into three institutes, three independent administrative organizations, namely the Institute for Standardization, Institute of Metrology and the Institute for Intellectual Property was completed on January 1, 2007.

From 1 January 2007, the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina operates as an independent state administrative organization and represents states national, standardization body responsible to the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina.

Standards institutions of the Entities

2002 Law on standardization in the Republic of Srpska ("Official Gazette of Republic of Srpska" No. 13/02) defines the basic subjects of standardization in the Republic of Srpska, including **RELEVANT REPUBLIC INSTITUTE FOR STANDARDIZATION**

- The Law on Ministries ("Official Gazette of the Republic of Srpska" No. 70/02) defines the Republic administration organizations, including

INSTITUTE FOR STANDARDS AND METROLOGY OF REPUBLIC OF SRPSKA (RSZM) established within the Ministry of Economy, Energy and Developement of the Republic of Srpska

2008. Zakonom o republičkoj upravi („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 118/08) osnovano je MINISTARSTVO INDUSTRIJE, ENERGETIKE I RUDARSTVA u čijem je sastavu Republički zavod za standardizaciju i metrologiju – RZSM

3.2 CILJEVI I PRINCIPI BOSANSKOHERCEGOVAČKE DRŽAVNE STANDARDIZACIJE

Zakonom o standardizaciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 19/01) utvrđuju se ciljevi i principi bosanskohercegovačke državne standardizacije i uređuje priprema, prihvatanje, objavljivanje i upotreba bosanskohercegovačkih državnih standarda.

Ciljevi

- povećanje nivoa sigurnosti, zaštite zdravlja i života, te sigurnosti okoline;
- unapređenje kvaliteta proizvoda, procesa i usluga s utvrđivanjem njihovih karakteristika, kojima mogu zadovoljiti postavljene zahtjeve odnosno utvrđenu namjenu;
- poboljšanje proizvodne uspješnosti, uz upravljanje raznolikostima, usklađenosti i zamjenjivosti;
- unapređenje cjelishodnog iskorištenja rada, materijala i energije u procesima proizvodnje;
- pospješivanje međunarodne trgovine sa sprečavanjem ili uklanjanjem prepreka koje proizlaze iz neutemeljenih razlika pri poslovanju na državnom nivou.

Principi

- dobrovoljno učestvovanje i doprinos svih zainteresovanih strana kod pripreme i usvajanja državnih standarda BiH;
- dobrovoljna primjena i korišćenje državnih standarda BiH;
- konsenzus, koji znači načelno slaganje značajnijeg dijela zainteresovanih o sadržaju državnog standarda BiH;
- prioritet zajedničkih interesa zainteresovanih strana nad pojedinačnim interesima;
- transparentnost rada u pripremi i dostupnost javnosti državnih standarda BiH;
- međusobna usklađenost državnih standarda BiH;
- poštivanje dostignutog stanja tehnike i pravila međunarodne i evropske standardizacije.

Zadatke standardizacije u Bosni i Hercegovini provode:

- Savjet za standardizaciju BiH
- Institut za standardizaciju BiH
- Republički zavod za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske – RZSMRS

3.3 SAVJET ZA STANDARDIZACIJU BiH

Savjet za standardizaciju BiH – stručno savjetodavno tijelo za standardizaciju (Savjet ima 25 članova, istaknutih stručnjaka s cijele teritorije BiH).

Tabela 1. Aktivnosti Savjeta

Redni br.	Aktivnost	Planirano	Ostvareno u 2012. godini
1.	Sjednice Savjeta za standardizaciju BiH	2 sjednice	1 sjednica

2008 Law on Republic Administration ("Official Gazette of the Republic of Srpska", No. 118/08) establishes the Ministry of Industry, Energy and Mining which includes the Institute for Standards and Metrology of Republic of Srpska - RSZM

3.2 AIMS AND PRINCIPLES OF BOSNIA AND HERZEGOVINA NATIONAL STANDARDIZATION

According to the Law on Standardization of Bosnia and Herzegovina ("Official Gazette of BiH", No. 19/01) the objectives and principles of Bosnia and Herzegovina state standardization are determined, and preparation, adoption, publication and use of Bosnia and Herzegovina national standards is regulated.

Aims

- increasing the level of safety, health and life protection, and environmental safety;
- improving the quality of products, processes and services, with establishing their characteristics enabling them to fulfill defined requirements or to serve a defined purpose;
- improving production efficiency along with management of diversity, conformity and interchangeability;
- improving purposeful exploitation of work, materials and energy in production processes;
- facilitating international trade with prevention and elimination of barriers resulting from unfounded differences existing when conducting business at national level.

Principles

- voluntary participation and contribution of all stakeholders in preparation and adoption of BiH national standards;
- voluntary implementation and use of BiH national standards;
- consensus, which means general agreement of significant number of stakeholders on the content of the BiH national standard;
- priority of common over individual interests of stakeholders;
- transparency of preparatory work and availability of BiH national standards to the public;
- mutual alignment of BiH national standards;
- compliance with the achieved state of the art and the rules of international and European standardization.

Standardization tasks in Bosnia and Herzegovina are carried out by:

- the Council for Standardization of Bosnia and Herzegovina
- the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina
- the Republic Institute for Standards and Metrology of Republic of Srpska - RZSMRS

3.3 COUNCIL FOR STANDARDIZATION OF BiH

The Council for standardization of BiH – expert advisory standardization body (the Council has 25 members, distinguished experts from the territory of whole BiH).

Table 1. Activities of the Council

No.	Activity	Planned	Accomplished in 2012
1.	Sessions of the Council for standardization of BiH	2 sessions	1 session

Zbog privremenog finansiranja, koje je vršeno u periodu od januara do maja 2012. godine, nije održana sjednica Savjeta za standardizaciju koja je bila planirana za april. Sjednica koja je održana 28. 11. 2012. godine je ujedno bila i posljednja sjednica u sastavu koji je imenovan Odlukom Savjeta ministara o imenovanju članova Savjeta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/08 od 3. 12. 2008. godine). Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je pokrenuo proceduru za formiranje novog saziva Savjeta za standardizaciju Bosne i Hercegovine za naredni četvorogodišnji period.

3.4 INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BiH

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je državna naučno-stručna institucija, nadležna da:

u području standardizacije:

- predlaže strategiju standardizacije u Bosni i Hercegovini,
- priprema i izdaje bosanskohercegovačke standarde (BAS),
- predstavlja i zastupa Bosnu i Hercegovinu u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju,
- obavlja poslove koji proizilaze iz međunarodnih sporazuma i članstva u tim organizacijama,
- učestvuje u pripremanju tehničkih propisa,
- razvija informacioni sistem o standardima i drugim srodnim dokumentima,
- proglašava standarde BiH (BAS),
- organizuje i sprovodi specijalističko obrazovanje kadrova u području standardizacije,
- bavi se izdavačko-publicističkom djelatnošću iz područja standardizacije.

u području ocjenjivanja usklađenosti:

- učestvuje u uspostavljanju i održavanju sistema sertifikovanja i homologacije u skladu s evropskim modelom,
- zastupa Bosnu i Hercegovinu u evropskim i međunarodnim organizacijama za ocjenjivanje usklađenosti i
- organizuje obrazovanje iz područja ocjenjivanja usklađenosti.

Institut za standardizaciju BiH je nacionalno (državno) tijelo za standardizaciju uspostavljeno prema Zakonu o osnivanju Instituta za standardizaciju BiH („Službeni glasnik BiH”, br. 44/04) i Zakonu o standardizaciji BiH („Službeni glasnik BiH”, br. 19/01), zaduženo za razvoj standarda i donošenje standarda, u skladu s ciljevima i principima na kojima se temelji bosanskohercegovačka državna standardizacija.

U okviru svojih nadležnosti Institut kontinuirano izvršava postavljene ciljeve i zadatke i aktivno učestvuje u radu i predstavljanju Bosne i Hercegovine u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju.

Institut je aktivno učestvovao i u potpunosti obezbijedio uslove za rad na pripremi propisa, čiji su nosioci bile druge institucije BiH, kao i na usaglašavanju regulative BiH (zakona i drugih propisa) s propisima Evropske unije (uredbe i direktive) s aspekta planiranja i preuzimanja standarda na koje se ti propisi pozivaju.

Due to temporary financing in the period from January to May 2012, a session of the Council planned in April was not held. The session held on 28.11.2012 was also the last session in the composition appointed according to the Decision of the Council of Ministers on appointment of the members of the Council for standardization of BiH ("Official Gazette of BiH" No. 79/08 on 03.12.2008). The Institute for standardization started a procedure for establishment of new composition of the Council for standardization of BiH for next four-year period.

3.4 INSTITUTE FOR STANDARDIZATION OF BIH

The Institute for standardization of BiH is a national scientific-professional institution responsible to:

In the field of standardization:

- propose standardization strategy in Bosnia and Herzegovina,
- prepare and publish BiH standards,
- represent Bosnia and Herzegovina in international and European organizations for standardization,
- perform tasks arising from international agreements and membership in these organizations,
- participate in the preparation of technical regulations,
- develop and establish an information system on standards and other related documents,
- promulgate BiH standards (BAS),
- organize and conduct specialized training of personnel in the field of standardization
- become engaged in publishing activity in the field of standardization.

In the field of conformity assessment:

- participate in establishing and maintaining a system of certification and homologation in accordance with the European model.
- represent Bosnia and Herzegovina in European and international organizations for conformity assessment
- organize education in the area of conformity assessment.

The Institute for Standardization of BiH is a national (state) standardization body established under the Law on the Establishment of the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina ("Official Gazette of BiH" No.44/04) and the Law on Standardization of BiH ("Official Gazette of BiH" No.19/01), responsible for development and adoption of standards, in accordance with the objectives and principles underlying the BiH national standardization.

Within its competences, the Institute continuously executes the set goals and tasks and actively participates in the work and the presentation of Bosnia and Herzegovina in the European and international standards organizations.

The Institute is actively involved and fully provided the conditions for the work on the preparation of legislation, whose bearers were other institutions, as well as the harmonization of BiH legislation (laws and other regulations) with the EU regulations (regulations and directives) in terms of planning and adoption of standards referenced in these regulations.

Tabela 2. Aktivnosti Instituta

Redni br.	Aktivnost	Planirano	Ostvareno u 2012. godini
1.	Učešće u radu ekspertnih grupa za preuzimanje direktiva Novog pristupa	Prema prioritetima za preuzimanje	Učešće u radu 4 ekspertne grupe
2.	Preuzimanje i praćenje promjena harmonizovanih standarda uz direktive Novog pristupa	Prema planu TC-a	Preuzeto 4427 harmonizovanih standarda

3.5 SISTEM UPRAVLJANJA KVALITETOM U SKLADU S BAS EN ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008)

Tabela 3. Sistem upravljanja kvalitetom

Redni br.	Aktivnost	Planirano 2012.	Ostvareno u 2012. godini
1.	Održavanje i poboljšanje uspostavljenog sistema upravljanja kvalitetom prema standardu BAS EN ISO 9001:2009	Kontinuirano	Kontinuirano je vršeno održavanje, praćenje i poboljšanje sistema upravljanja kvalitetom prema BAS EN ISO 9001:2009

U toku 2012. godine rukovodstvo je prema planu sprovedo interni audit i preispitivanje sistema.

4 SARADNJA S DRUGIM INSTITUCIJAMA I TIJELIMA DRŽAVNE UPRAVE

Institut je nastavio kontinuiranu saradnju kako s državnim i entiteskim institucijama tako i s institucijama iz Brčko distrikta. Institut je omogućio putem web stranice praćenje stanja harmonizovanih standarda po svakoj direktivi Novog pristupa.

1. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	kontinuirano
2. Ministarstvo komunikacija i transporta BiH	kontinuirano
3. Ministarstvo sigurnosti BiH	kontinuirano
4. Ministarstvo civilnih poslova BiH i dr.	kontinuirano
5. Ministarstvo odbrane BiH	kontinuirano
6. Institut za mjeriteljstvo BiH	kontinuirano
7. Institut za akreditiranje BiH	kontinuirano
8. Agencija za nadzor nad tržištem	kontinuirano
9. Agencija za sigurnost hrane	kontinuirano
10. Entitetske institucije za standardizaciju
(Republički zavod za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske)	kontinuirano
11. Privredne komore u BiH	kontinuirano
12. Bosanskohercegovački komitet za elektrotehniku - BAKE	kontinuirano
13. Saradnja s Vijećem za zaštitu potrošača i udruženjima za zaštitu potrošača	kontinuirano

Table 2. Activities of the Institute

No	Activity	Planned	Accomplished in 2012
1.	Participation in the work of the expert groups for adoption of the New Approach Directives	According to priorities for adoption	Participation in the work of 4 expert groups
2.	Adoption and monitoring of changes in harmonized standards with the New Approach Directives	According to the plan of the TC	Adopted 4427 harmonized standards

3.5 QUALITY MANAGEMENT SYSTEM ACCORDING TO BAS EN ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008)

Table 3. Quality management system

No	Activity	Planned	Accomplished in 2012
1.	Maintenance and improvement of established quality management system according to BAS EN ISO 9001:2009	Ongoing	Ongoing maintenance, monitoring and improvement of the quality management system according to BAS EN ISO 9001:2009

Internal audit and review of the system by the management was carried out according to plan in 2012.

4 COOPERATION WITH OTHER INSTITUTIONS AND ADMINISTRATIVE BODIES

The Institute continued an ongoing cooperation with state and entity institutions and with institutions of the Brcko District. Through its web site the Institute enable monitoring of harmonized standards for each New Approach Directive.

1. Ministry of Foreign Trade and Economic Relations	ongoing
2. Ministry of Communications and Transport	ongoing
3. Ministry of Security	ongoing
4. Ministry of Civil Affairs	ongoing
5. Ministry of Defence	ongoing
6. Institute for Metrology	ongoing
7. Institute for Accreditation of Bosnia and Herzegovina	ongoing
8. Agency for market surveillance	ongoing
9. Food Safety Agency continuously	ongoing
10. Institutes for standardization of the Entities
(The Institute for Standardization and Metrology of the Republic of Srpska)	ongoing
11. Economic Chambers in BiH	ongoing
12. IEC National Committee of Bosnia and Herzegovina - BAKE	ongoing
13. Cooperation with the Consumer Protection Council and associations for consumer protection	ongoing

5 SARADNJA S INSTITUCIJAMA ZA STANDARDIZACIJU

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je s ciljem regionalnog povezivanja i zajedničkog rada u oblasti standardizacije u decembru 2012. godine potpisao Memorandum o razumijevanju u području standardizacije s Češkom kancelarijom za standarde, metrologiju i ispitivanje. Ovaj memorandum predstavlja podlogu za buduću saradnju u području standardizacije. Češka kancelarija za standarde, metrologiju i ispitivanje (UNMZ) i Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS) će u okviru svojih nadležnosti, a u skladu sa zakonodavstvom svojih država, na ovaj način unaprijediti saradnju kada su u pitanju informisanje o aktivnostima u području razvoja i implementacije standarda, unapređenje profesionalnih vještina kroz razmjenu informacija i iskustava kao i saradnju u drugim značajnim prvcima koji predstavljaju zajedničke interese ove dvije institucije.

Više informacija možete pronaći na našoj web stranici www.bas.gov.ba.

5.1 UČEŠĆE U RADU MEĐUNARODNIH I EVROPSKIH ORGANIZACIJA ZA STANDARDIZACIJU

Predstavnici Instituta za standardizaciju BiH prisustvovali su:

- 35. Generalnoj skupštini ISO-a koja je održana od 17. 9. do 22. 9. 2012. u San Dijegu, Kalifornija, Sjedinjene Američke Države;
- 76. Godišnjoj skupštini IEC- a od 1. 10. do 5. 10. 2012. u Oslu, Norveška;
- 59. Generalnoj skupštini ETSI-ja od 20. 3. do 21. 3. 2012. u Kanu, Francuska;
- 38. Generalnoj skupštini CEN-a i 52. Generalnoj skupštini CENELEC-a od 6. 6. do 8. 6. 2012. u Albeni, Bugarska;
- ISO Forumu, održanom od 18. 6. do 20. 6. 2012. u Bakuu, Republika Azerbejdžan.

5 COOPERATION WITH STANDARDS INSTITUTIONS

The Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina has signed a Memorandum of Understanding in the field of standardization with the Czech Office for Standards, Metrology and Testing in December 2012, with the aim of regional integration and cooperation in standardization area. This memorandum represents the foundation for future cooperation in the field of standardization. The Czech Office for Standards, Metrology and Testing (UNMZ) and the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina (BAS) shall, within its competence, and in accordance with the legislation of their respective countries, in this way improve cooperation regarding information about the activities in the field of development and implementation of standards, improvement of professional skills through the exchange of information and experiences as well as cooperation in other important directions that represent common interests of these two institutions.

For more information see our website www.bas.gov.ba.

5.1 PARTICIPATION IN THE WORK OF INTERNATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS ORGANIZATIONS

Representatives of the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina attended:

- 35th General Assembly of the ISO, which was held from 17- 22.9.2012. in San Diego, California, USA;
- 76th Annual Meeting of IEC from 1- 5.10. 2012 Oslo, Norway;
- 59th ETSI General Assembly from 20- 21.3.2012 in Cannes, France;
- 38th General Assembly of CEN and 52nd General Assembly of CENELEC from 6- 8.6.2012 in Albena, Bulgaria;
- ISO Forum, held from 18- 20.6.2012 in Baku, Republic of Azerbaijan.

6 PROVOĐENJE OBAVEZA INSTITUTA

6.1 OBAVEZE VEZANE ZA SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

Kao i prethodnih godina Institut u potpunosti izvršava postavljene zadatke vezane za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Vrši se redovna izrada i slanje kvartalnih kao i godišnjeg izvještaja o napretku BiH u oblasti evropskih integracija iz oblasti standardizacije.

Dobar napredak je ostvaren na području **standardizacije**. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS) je usvojio 3284 evropskih standarda (EN)* kao nacionalnih standarda, čime je ukupni broj EN standarda 16368. Institut je obavio drugu godišnju provjeru svog sistema za upravljanje kvalitetom i aktivno radio na podizanju nivoa informisanosti javnosti o standardizaciji. Izrađen je akcioni plan za punopravno članstvo u Evropskom komitetu za standardizaciju (CEN) i Evropskom komitetu za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).

6.2 STANDARDI PREUZETI U BOSANSKOHERCEGOVAČKU STANDARDIZACIJU - BAS

Tabela 4. Međunarodni, evropski i drugi nacionalni standardi preuzeti u 2012. godini**

Ukupno preuzeto standarda, amandmana i drugih standardizacijskih dokumenata	4639
Od toga preuzeto standarda i amandmana	4238
Ostala standardizacijska dokumenta	401

Tabela 5. Evropski standardi preuzeti u 2012. godini**

Ukupno preuzeto evropskih standarda, amandmana i drugih standardizacijskih dokumenata	3557
Od toga preuzeto standarda i amandmana	3284
Ostala standardizacijska dokumenta	273

Tabela 6. Međunarodni standardi preuzeti u 2012. godini**

Ukupno preuzeto međunarodnih standarda (ISO, IEC, ISO/IEC), amandmana i drugih standardizacijskih dokumenata	1079
Od toga usvojeno standarda i amandmana	951
Ostala standardizacijska dokumenta	128

Tabela 7. Drugi nacionalni standardi preuzeti u 2012. godini**

Ostali standardi	3
------------------	---

* Izvještaj Evropske komisije o napretku BiH

** U prikazane podatke nisu uključene korekcije

6 IMPLEMENTATION OF THE INSTITUT'S OBLIGATIONS

6.1 OBLIGATIONS REGARDING THE STABILIZATION AND ASSOCIATION AGREEMENT

As in previous years the Institute is fully performing tasks related to the Stabilization and Association Agreement. Quarterly and annual reports on the progress of BiH in European integrations in standardization area are regularly drafted and submitted.

Good progress has been made in the field of standardization. The Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina (BAS) has adopted 3284 European (EN)* standards as a national standards, bringing the total number of EN standards to 16,368. The Institute has performed a second annual review of its quality management system, and actively worked to raise the level of public awareness about standardization. An action plan for full membership in the European Committee for Standardization (CEN) and the European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) was drafted.

6.2 STANDARDS ADOPTED INTO BIH STANDARDIZATION – BAS

Table 4. International, European and other national standards adopted in 2012**

Total number of adopted standards, amendment and other standardization documents	4639
Total number of adopted standards and amendments	4238
Other standardization documents	401

Table 5. European standards adopted in 2012**

Total number of adopted European standards, amendment and other standardization documents	3557
Total number of adopted standards and amendments	3284
Other standardization documents	273

Table 6. International standards adopted in 2012**

Total number of international standards (ISO, IEC, ISO/IEC), amendment and other standardization documents	1079
Total number of adopted standards and amendments	951
Other standardization documents	128

Table 7. Other national standards adopted in 2012**

Other standards	3
-----------------	---

* The report of European Commission on BiH progress

** Corrigendum is not included in given data

6.2.1 VAŽEĆI STANDARDI ZAKLJUČNO S 31. DECEMBROM 2012. GODINE

Tabela 8. Ukupan broj važećih standarda**

Ukupan broj standarda, amandmana i drugih standardizacijskih dokumenata	24456
Ukupan broj standarda i amandmana	23262
Ostala standardizacijska dokumenta	1194

Tabela 9. Ukupan broj važećih evropskih standarda**

Ukupan broj evropskih standarda, amandmana i drugih standardizacijskih dokumenata	17061
Ukupan broj evropskih standarda i amandmana	16368
Ostala standardizacijska dokumenta	693

Tabela 10. Ukupan broj važećih međunarodnih standarda**

Ukupan broj međunarodnih standarda, amandmana i drugih standardizacijskih dokumenata	7182
Ukupan broj međunarodnih standarda i amandmana	6681
Ostala standardizacijska dokumenta	501

Tabela 11. Drugi nacionalni standardi**

Drugi nacionalni standardi	166
----------------------------	-----

Tabela 12. BAS izvorni standardi**

BAS izvorni standardi	47
-----------------------	----

**U prikazane podatke nisu uključene korekcije

6.2.1 VALID STANDARDS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2012

Table 8. Total number of valid standards**

Total number standards, amendment and other standardization documents	24456
Total number of standards and amendments	23262
Other standardization documents	1194

Table 9. Total number of valid European standards**

Total number of European standards, amendment and other standardization documents	17061
Total number of European standards and amendments	16368
Other standardization documents	693

Table 10. Total number of valid international standards**

Total number of international standards, amendment and other standardization documents	7182
Total number of international standards and amendments	6681
Other standardization documents	501

Table 11. Other national standards**

Other national standards	166
--------------------------	-----

Table 12. BAS original standards**

BAS original standards	47
------------------------	----

** Corrigendum is not included in given data

7 STANDARDI USVOJENI METODOM PREVODA

U 2012. godini usvojeno je 30 standarda metodom prevoda.

Tabela 13. Standardi usvojeni metodom prevoda

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS/EN 50270:2012	Elektromagnetska kompatibilnost – Električni uređaji za detekciju i mjerjenje zapaljivih gasova, otrovnih gasova ili kiseonika	<p>Ovim evropskim standardom specificiraju se zahtjevi za elektromagnetsku kompatibilnost (EMC) električnih uređaja za detekciju i mjerjenje zapaljivih gasova, otrovnih¹ gasova ili kiseonika. Ovaj standard se primjenjuje na uređaje predviđene za korištenje u stambenim, komercijalnim i okruženjima luke industrije, kao i na uređaje predviđene za korištenje u industrijskom okruženju. Uređaji se mogu napajati jednostrukom ili naizmjeničnom strujom ili iz akumulatorskih baterija. Ovaj evropski standard se također može primjeniti na uređaje koji su predviđeni za korištenje u opasnim područjima koja mogu sadržavati eksplozivne ili potencijalno eksplozivne atmosfere. To obuhvata samo normalan rad i ne obuhvata zahtjeve za sigurnost koji se odnose na pojave u elektromagnetnom okruženju.</p> <p>Ovim standardom specificiraju se zahtjevi za ispitivanje imunosti u odnosu na neprekidne i prolazne, konduktione i zračene smejne, uključujući elektrostaticku pražnjenja, kao i zahtjeve za ispitivanja emisije. Zahtjevi za ispitivanje su specificirani za svako pristupno mjesto koje se razmatra. Ovi zahtjevi su izabrani tako da se osigura dovoljan nivo kompatibilnosti uređaja na odgovarajućim lokacijama. Međutim, nivoi ne obuhvataju ekstremne slučajevе koji se mogu desiti na bilo kojoj lokaciji, ali s izuzetno malom vjerovatnoćom događanja.</p> <p>NAPOMENA: U posebnim slučajevima može doći do situacija kada nivo smetnji može biti veći od nivoa specificiranih u ovom standardu, npr. kada je uređaj ugrađen u blizini industrijske, naučne ili medicinske opreme (ISM) kao što je specificirano u standardu EN 55011, ili kada se u neposrednoj blizini uređaja koristi ručni predajnik. U tim slučajevima moraju se primijeniti posebne mjere poboljšavanja.</p> <p>Uređaji koji su obuhvaćeni predmetom i područjem primjene ovog evropskog standarda klasificiraju se u slijedeće tipove.</p> <ul style="list-style-type: none"> — Tip 1: uređaj predviđen za korištenje u stambenom, komercijalnom i okruženju luke industrije, kao što je opisano u standardima EN 61000-6-1 i EN 61000-6-3. — Tip 2: uređaj predviđen za korištenje u industrijskom okruženju, kao što je opisano u standardima EN 61000-6-2 i EN 61000-6-4. 	BAS/TC 6 Oprema za eksplozivne atmosfere

Ovaj evropski standard ne primjenjuje se na slijedeće:

- uređaj predviđen za detekciju prašine i izmagica u vazduhu;
- naučne ili laboratorijske uređaje koji se koriste samo za analizu ili mjerjenje;
- uređaj koji se koristi isključivo za svrhe procesnih mjerjenja;
- uređaj za medicinske namjene;
- uređaj predviđen za neposredno mjerjenje izduvnih gasova prevoznih sredstava.

1) Riječ „otrovani“ koristi se prema definiciji iz rječnika i obuhvata značenja: „štetno“, „otrovno“ i „vrlo otrovno“.

7 STANDARDS ADOPTED BY TRANSLATION METHOD

In 2012, 30 standards are adopted by translation method

Table 13. Standards adopted by translation method

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS EN 50270:2012	Electromagnetic compatibility – Electrical apparatus for the detection and measurement of combustible gases, toxic gases or oxygen (EN 50270:2006, IDT)	<p>This European Standard specifies requirements for the electromagnetic compatibility (EMC) for electrical apparatus for the detection and measurement of combustible gases, toxic¹⁾ gases or oxygen. This standard applies to apparatus intended for use in residential, commercial and light-industrial environments as well as to apparatus intended for use in industrial environments. The apparatus may be AC-, DC- or battery powered.</p> <p>This European Standard is also applicable to apparatus which is intended for use in hazardous areas which may contain explosive or potentially explosive atmospheres. It covers only normal operation and does not cover safety requirements related to EMC phenomena.</p> <p>This standard specifies requirements for immunity tests in relation to continuous and transient, conducted and radiated disturbances including electrostatic discharges and also for emission tests. The test requirements are specified for each port considered.</p> <p>These requirements have been selected to ensure an adequate level of compatibility for apparatus at the appropriate locations. The levels do not, however, cover extreme cases, which may occur at any location, but with an extremely low probability of occurrence.</p> <p>NOTE In special cases, situations will arise where the level of disturbances may exceed the levels specified in this standard, e.g. where an apparatus is installed in proximity to industrial, scientific or medical (ISM) equipment as specified in EN 55011 or where a hand-held transmitter is used in close proximity to an apparatus. In these instances special mitigation measures may have to be employed.</p> <p>Apparatus falling within the scope of this European Standard is classified as follows by the following types.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Type 1: apparatus intended for use in residential, commercial and light-industrial environments, as described in EN 61000-6-1 and EN 61000-6-3. – Type 2: apparatus intended for use in industrial environments, as described in EN 61000-6-2 and EN 61000-6-4. 	BAS/TC 6 Electrical devices for explosive atmosphere

This European Standard does not apply to any of the following:

- apparatus intended for the detection of dusts or mists in air;
- scientific or laboratory based apparatus used only for analysis or measurement;
- apparatus used exclusively for process measurement purposes;
- apparatus for medical purposes;
- apparatus intended for the direct measurement of automotive exhaust gases.

1) The word "toxic" is used in accordance with its dictionary definition and includes "harmful", "toxic" and "very toxic" meanings.

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS ISO 14064-1:2012	Staklenički gasovi – Dio 1: Specifikacija sa smjernicama za kvantifikaciju i izještavanje emisijama i uklanjanju stakleničkih gasova na nivou organizacije	Ovaj dio ISO 14064 daje specifikaciju principa i zahtjeva za kvantifikaciju i izještavanje o emisijama i uklanjanju stakleničkih gasova na nivou organizacije. ISO 14064 je neutralan u smislu programa vezanih za GHG. Ukoliko je program primjenjiv, zahtjevi iz programa se dodaju zahtjevima standarda ISO 14064. NAPOMENA: Ukoliko zahtjev ISO 14064 zabranjuje organizaciju ili predlažući programa o GHG udovoljavanju u skladu sa zahtjevom iz programa, zahtjev programa ima prednost.	BAS/TC 7 Okolina
BAS ISO 14064-2:2012	Staklenički gasovi – Dio 2: Specifikacija sa smjernicama za kvantifikaciju, monitoring i izještavanje o smanjenjima emisija ili poboljšanjima uklanjanja stakleničkih gasova na projektnom nivou	Ovaj dio standarda ISO 14064 daje specifikaciju principa i zahtjeva i smjernice na projektnom nivou za kvantifikaciju, monitoring i izještavanje o aktivnostima koje mogu uzrokovati smanjenje emisija ili poboljšanja uklanjanja stakleničkih gasova (GHG). On uključuje zahtjeve za planiranje projekta, identifikaciju i odabir izvora, ponora i rezervoara GHG relevantnih za projekt i osnovni scenarij, monitoring, kvantifikaciju, dokumentiranje i izještavanje o izvedbi projekata o GHG i upravljanje kvalitetom podataka. ISO 14064 je neutralan u smislu programa vezanih za GHG. Ukoliko je program o GHG primjenjiv, zahtjevi programa se dodaju zahtjevima standarda ISO 14064.	BAS/TC 7 Okolina
BAS ISO 8559:2012	Konstrukcija odjevnih predmeta i prikaz antropometrijskih mjerjenja	Ovim međunarodnim standardom definisu se mjesto na tijelu koja se mijere, uzeta iz prikaza antropometrijskih mjerjenja, a te mjeru se koriste za pripremu šablonu za odjevne predmete i mjerjenja odjevnih predmeta, kao i utvrđivanje standardnih postupaka mjerjenja tijela. Mjesta i uzimanje mjera na tijelu određuju se za svaki dio odjeće i modne detalje, za sve populacione grupe obuhvaćene ovim međunarodnim standardom. Isključena je upotreba kaliperu i horizontalno orijentisanog antropometra za određivanje mjera širine. Nisu sve tijela koja su definisane ovim međunarodnim standardom uvijek potrebne za prikaz antropometrijskih mjerjenja ili za proizvodnju odjeće.	BAS/TC 48 Tekstil, koža, odjeća i obuća
BAS/EN ISO 11541:2012	Prirodni gas – Određivanje sadržaja vode na visokom pritisku (EN ISO 11541:2002)	U prirodnom gasu vodena para može biti prisutna zbog, na primjer, prirodnog nalaženja u struju (fluida) proizvodne bušotine, skladištenja gasa u podzemnim rezervoarima, prenosa (transporta) ili distribucije kroz magistralne gasovode koji sadrže vlagu, ili iz drugih razloga. Ovim međunarodnim standardom utvrđuje se metoda za određivanje sadržaja vode u prirodnom gasu pod pritiskom većim od 1 MPa, s tim što je gornja granica pritiska određena najvišim pritiskom koji aparatura može izdržati. Standard je primjenjiv na „slatki” prirodni gas i na kisel prirodni gas koji sadrži vodonik-sulfid, s koncentracijom vode od 10 mg/m^3 ili većom ² . NAPOMENA: Na rezultate ispitivanja mogu uticati alkoholi, merkaptani, vodonik-sulfid i glikol koji sadrži uzorak gasa, pošto ta jedinjenja reaguju s fosfor-pentoksidom (P_2O_5) upotrijebljениm za apsorpciju vodene pare iz gasa.	BAS/TC 31 Gas i gasna tehnika

2) U ovom međunarodnom standardu sve su zapremine izražene na $288,15 \text{ K}$ i $101,325 \text{ kPa}$.

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS ISO 14064-1:2012	Greenhouse gases -- Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals	<p>This part of ISO 14064 specifies principles and requirements at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas (GHG) emissions and removals. It includes requirements for the design, development, management, reporting and verification of an organization's GHG inventory.</p> <p>ISO 14064 is GHG programme neutral. If a GHG programme is applicable, requirements of that GHG programme are additional to the requirements of ISO 14064.</p> <p>NOTE: if a requirement of ISO 14064 prohibits an organization or a GHG project proponent from complying with a requirement of the GHG programme, the requirement of the GHG programme takes precedence.</p>	BAS/TC 7 Environment
BAS ISO 14064-2:2012	Greenhouse gases - Part 2: Specification with guidance at the project level for quantification, monitoring and reporting of greenhouse gas emission reductions or removal enhancements	<p>This part of ISO 14064 specifies principles and requirements and provides guidance at the project level for quantification, monitoring and reporting of activities intended to cause greenhouse gas (GHG) emission reductions or removal enhancements. It includes requirements for planning a GHG project, identifying and selecting GHG sources, sinks and reservoirs relevant to the project and baseline scenario, monitoring, quantifying, documenting and reporting GHG project performance and managing data quality.</p> <p>ISO 14064 is GHG programme neutral. If a GHG programme is applicable, requirements of that GHG programme are additional to the requirements of ISO 14064.</p>	BAS/TC 7 Environment
BAS ISO 8559: 2012	Garment construction and anthropometric surveys	<p>This International standard defines the location of body dimensions taken on anthropometric surveys and for preparation of garment patterns and garment stands, and specifies a standard procedure for measuring the body.</p> <p>The location and taking of body dimensions appropriate to all items of clothing and accessories for all population groups are covered in this International Standard.</p> <p>The use of calipers and horizontally orientated anthropometers to determine width dimensions is excluded.</p> <p>Not all the body dimensions defined in this International Standard are always necessary during anthropometric surveys or in the manufacture of clothes.</p>	
BAS EN ISO 11541:2012	Natural gas - Determination of water content at high pressure (EN ISO 11541:2002)	<p>Water vapour may be present in natural gas due to, for example, natural occurrence in the well production stream, the storage of gas in underground reservoirs, transmission or distribution through mains containing moisture or other reasons.</p> <p>This International Standard specifies a method of determining the water content of natural gas under pressures of more than 1 MPa, the upper pressure limit being determined by the maximum pressure that the apparatus can withstand. It is applicable to sweet natural gas and sour natural gas, containing hydrogen sulfide, with a water concentration of 10 mg/m³ or more.²⁾</p> <p>NOTE - Test data may be affected by alcohols, mercaptans, hydrogen sulfide and glycol contained in the sample gas, as these compounds react with the phosphorus pentoxide (P_2O_5) used to absorb the water vapour in the gas.</p>	BAS/TC 31 Gas i gas technique

2) In this International Standard, all volumes are expressed at 288,15 K and 101,325 kPa.

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS EN 1074-4:2012	Armature za snabdijevanje vodom – Zatjevi za upotrebljivost i njihova verifikaciona ispitivanja – Dio 4: Vazdušne armature	<p>Ovaj evropski standard definije minimalnu pogodnost prema zahtjevima za upotrebu armatura, koje će biti ugrađene ili priključene na sistemima cjevovoda za snabdijevanje vodom, postavljenih iznad ili ispod zemlje (vidjeti EN 805), u svrhu snabdijevanja vodom koja je namijenjena za ljudsku upotrebu.</p> <p>Ovaj standard utvrđuje projektne zahtjeve, zahtjeve za performanse i postupke ocjenjivanja usaglašenosti za vazdušne armature, bilo kojeg tipa i materijala.</p> <p>Ovaj standard se primjenjuje prioritetno u odnosu na bilo koji drugi standard za proizvod ili za ispitivanje; zahtjevi iz drugih standarda primjenjuju se samo kada su ti standardi pozivani u njemu.</p> <p>Ovaj standard bavi se zahtjevima koji se primjenjuju za vazdušne armature sa DN– do DN 300 i od PFA 6 bar do PFA 25 bar.</p>	BAS/TC 41 Oprema pod pritiskom i kontejneri
BAS EN ISO/IEC 17011:2012	Ocjenjivanje usaglašenosti – Opšti zahtjevi za tijela za akreditaciju koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti	<p>Ovaj međunarodni standard specificira opšte zahtjeve za tijela za akreditaciju koja ocjenjuju i akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti (CAB-ova). Prikladan je i kao dokument o zahtjevima za proces međusobnog_vrednovanja_za aranžmane o uzajamnom priznavanju tijela za akreditaciju.</p> <p>Tijela za akreditaciju koja rade prema ovom međunarodnom standardu ne moraju da nude akreditaciju svim vrstama CAB-ova.</p> <p>Za potrebe ovog međunarodnog standarda CAB-ovi su organizacije koje pružaju sljedeće usluge ocjenjivanja usaglašenosti: ispitivanje, inspekciju, sertifikaciju sistema upravljanja, sertifikaciju osoblja, sertifikaciju proizvoda i, u kontekstu ovog međunarodnog standarda, kalibraciju.</p> <p>NAPOMENA Opšti zahtjevi za ova tijela su uspostavljeni u međunarodnim standardima i vodičima (nijihovi primjeri su dati u Bibliografiji).</p>	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS ISO 10005:2012	Sistemi upravljanja kvalitetom – Smjernice za planove kvaliteta	<p>Ovim međunarodnim standardom daju se smjernice za razvoj, preispitivanje, prihvatanje, primjenu i reviziju planova kvaliteta.</p> <p>On je primjenjiv bez obzira na to da li organizacija ima sistem upravljanja kvalitetom usaglašen sa standardom ISO 9001.</p> <p>Ovaj međunarodni standard je primjenjiv na planove kvaliteta za proces, proizvod, projekt ili ugovor, bilo koju kategoriju proizvoda (hardver, softver, procesni materijal i usluge) i bio koju industriju.</p> <p>On se primarno bazira na realizaciji proizvoda i ne predstavlja uputstvo za planiranje sistema upravljanja kvalitetom organizacije.</p> <p>Ovaj međunarodni standard predstavlja uputstvo i nije predviđen da se koristi za svrhe sertifikacije ili registracije.</p> <p>NAPOMENA Da bi se izbjeglo ponavljanje „proces, proizvod, projekt ili ugovor“, u ovom međunarodnom standardu koristi se termin „određeni slučaj“ (vidjeti 3.10).</p>	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS ISO 10007:2012	Sistemi upravljanja kvalitetom – Smjernice za upravljanje konfiguracijom	<p>Ovim međunarodnim standardom daje se uputstvo za korišćenje upravljanja konfiguracijom u okviru organizacije. On se može primijeniti kao podrška od koncepta do trajnog odlaganja proizvoda.</p> <p>Onovo označava odgovornosti i ovlašćenja prije opisa procesa upravljanja konfiguracijom koji obuhvata planiranje, upravljanja konfiguracijom, identifikaciju konfiguracije, kontrolu izmjena, evidentiranje statusa konfiguracije i provjeru konfiguracije.</p> <p>Pošto je ovaj međunarodni standard dokument kojim se daje uputstvo, on nije namijenjen da se koristi za potrebe sertifikacije/registracije.</p>	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS EN 1074-4:2012	Valves for water supply - Fitness for purpose requirements and appropriate verification tests - Part 4: Air valves	<p>This European Standard specifies the minimum fitness for purpose requirements for valves to be used in, or connected to, water supply pipe systems above or below ground (see EN 805), carrying water intended for human consumption.</p> <p>This standard specifies the design requirements, the performance requirements, and the conformity assessment method for valves, whatever their type and materials.</p> <p>This standard applies in priority to any other product or test standard : the requirements from other standards apply only when this standard refers to them.</p> <p>This standard deals with the requirements applicable to air valves with DN-- up to DN 300 and PFA 6 to PFA 25.</p>	BAS/TC 41 Pressure vessels and containers
BAS EN ISO/IEC 17011: 2012	Conformity assessment - General requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessment bodies;	<p>This International Standard specifies general requirements for accreditation bodies assessing and accrediting conformity assessment bodies (CABs). It is also appropriate as a requirements document for the peer evaluation process for mutual recognition arrangements between accreditation bodies.</p> <p>Accreditation bodies operating in accordance with this International Standard do not have to offer accreditation to all types of CABs.</p> <p>For the purposes of this International Standard, CABs are organizations providing the following conformity assessment services: testing, inspection, management system certification, personnel certification, product certification and, in the context of this International Standard, calibration.</p> <p>NOTE General requirements for these bodies have been established, for example in International Standards and Guides (examples of which are given in the Bibliography).</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance
BAS ISO 10005:2012	Quality management systems - Guidelines for quality plans	<p>This International Standard provides guidelines for the development, review, acceptance, application and revision of quality plans.</p> <p>It is applicable whether or not the organization has a management system in conformity with ISO 9001.</p> <p>This International Standard is applicable to quality plans for a process, product, project or contract, any product category (hardware, software, processed materials and services) and any industry. It is focused primarily on product realization and is not a guide to organizational quality management system planning.</p> <p>This International Standard is a guidance document and is not intended to be used for certification or registration purposes.</p> <p>NOTE To avoid undue repetition of "process, product, project or contract", this International Standard uses the term "specific case" (see 3.10).</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance
BAS ISO 10007:2012	Quality management systems - Guidelines for configuration management	<p>This International Standard gives guidance on the use of configuration management within an organization. It is applicable to the support of products from concept to disposal. It first outlines the responsibilities and authorities before describing the configuration management process that includes configuration management planning, configuration identification, change control, configuration status accounting and configuration audit.</p> <p>Since this International Standard is a guidance document, it is not intended to be used for certification/registration purposes.</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS ISO/IEC Vodič 60:2012	Ocjenjivanje usaglašenosti – Kodeks dobre prakse	Ovaj vodič preporučuje dobru praksu za sve elemente ocjenjivanja usaglašenosti, uključujući normativna dokumenta, tijela, sisteme, šeme i rezultate. Namijenjeno je pojedincima ili tijelima koji žele da pružaju, promoviju ili koriste etičke i pouzdane usluge ocjenjivanja usaglašenosti. To uključuje, prema potrebi, zakonodavce, zvanične organizacije, iz trgovine, laboratorije za kalibraciju, sertifikacione/registracijske organizacije, sertifikaciona tijela za proizvode, tijela za akreditaciju, organizacije koje daju deklaraciju o usaglašenosti i projektante i administratore sistema i šema za ocjenjivanje usaglašenosti, kao i korisnike ocjenjivanja usaglašenosti. Ovaj vodič je izrađen tako da olakša trgovinu na međunarodnom, regionalnom, nacionalnom i subnacionalnom nivou.	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS ISO/PAS 17002:2012	Ocjenjivanje usaglašenosti – Povjerljivost – Principi i zahtjevi	Ova specifikacija dostupna javnosti (PAS) sadži principe i zahtjeve za elemente povjerljivosti koji se odnose na ocjenjivanje usaglašenosti. Ona je interni alat koji koriste ISO/CASCO radne grupe u procesu donošenja ISO standarda kada se radi o elementima povjerljivosti u pripremi njihovih dokumenata. Ova specifikacija dostupna javnosti nije nezavisan normativni dokument koji se koristi direktno u aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti.	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS ISO/PAS 17003:2012	Ocjenjivanje usaglašenosti – Prigовори i žalbe – Principi i zahtjevi	Ova specifikacija dostupna javnosti (PAS) sadži principe i zahtjeve za elemente prigovora i žalbi koji se odnose na ocjenjivanje usaglašenosti. Ona je interni alat koji koriste ISO/CASCO radne grupe u procesu donošenja ISO standarda kada se radi o elementima prigovora i žalbi u pripremi njihovih dokumenata. Ova specifikacija dostupna javnosti nije nezavisan normativni dokument koji se koristi direktno u aktivnostima ocjenjivanja usaglašenosti.	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS ISO 10019:2012	Smjernice za izbor konsultantata za sistem upravljanja kvalitetom i korišćenje njihovih usluga	Ovim međunarodnim standardom daje se uputstvo za izbor konsultantata za sistem upravljanja kvalitetom i korišćenje njihovih usluga. Namjena mu je da pomaže organizacijama kada odabiraju konsultanta za sistem upravljanja kvalitetom. On daje uputstvo za proces vrednovanja kompetentnosti konsultanta za sistem upravljanja kvalitetom i pruža povjerenje da će potrebe i očekivanja organizacije u vezi sa konsultantskim uslugama biti ispunjeni. NAPOMENA 1 Ovaj međunarodni standard nije namijenjen za korišćenje pri sertifikaciji. NAPOMENA 2 Ovaj međunarodni standard se poziva na realizaciju sistema upravljanja kvalitetom, ali se isto tako može koristiti i za realizaciju bilo kog sistema upravljanja, uz odgovarajuće prilagođavanje.	BAS/TC 3 Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS EN 1330-4:2012	Ispitivanje bez razaranja – Terminologija – Dio 4: Termini koji se koriste u ultrazvučnom ispitivanju (EN 1330-4:2010)	Ovaj evropski standard definije termine koji se koriste u ultrazvučnom ispitivanju.	BAS/TC 24 Ispitivanja bez razaranja

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS ISO/IEC Guide 60:2012	General requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessment bodies (EN ISO/IEC 17011:2004, IDT, ISO/IEC 17011:2004, IDT)	<p>This International Standard specifies general requirements for accreditation bodies assessing and accrediting conformity assessment bodies (CABs). It is also appropriate as a requirements document for the peer evaluation process for mutual recognition arrangements between accreditation bodies.</p> <p>Accreditation bodies operating in accordance with this International Standard do not have to offer accreditation to all types of CABs.</p> <p>For the purposes of this International Standard, CABs are organizations providing the following conformity assessment services: testing, inspection, management system certification, personnel certification, product certification and, in the context of this International Standard, calibration.</p> <p>NOTE General requirements for these bodies have been established, for example in International Standards and Guides (examples of which are given in the Bibliography).</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance
BAS ISO/PAS 17002:2012	Conformity assessment – Confidentiality – Principles and requirements	<p>This Publicly Available Specification (PAS) contains principles and requirements for the element of confidentiality as it relates to conformity assessment.</p> <p>It is an internal tool for use in the ISO standards development process by ISO/CASCO working groups when addressing the element of confidentiality in the preparation of their documents.</p> <p>This Publicly Available Specification is not a stand-alone normative document to be used directly in conformity assessment activities.</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance
BAS ISO/PAS 17003: 2012	Conformity assessment – Complaints and appeals – Principles and requirements	<p>This Publicly Available Specification (PAS) contains principles and requirements for the elements of complaints and appeals as they relate to conformity assessment.</p> <p>It is an internal tool for use in the ISO standards development process by ISO/CASCO working groups when addressing the elements of complaints and appeals in the preparation of their documents.</p> <p>This Publicly Available Specification is not a stand-alone normative document to be used directly in conformity assessment activities.</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance
BAS ISO 10019:2012	Guidelines for the selection of quality management system consultants and use of their services	<p>This International Standard provides guidance for the selection of quality management system consultants and the use of their services.</p> <p>It is intended to assist organizations when selecting a quality management system consultant. It gives guidance on the process for evaluating the competence of a quality management system consultant and provides confidence that the organization's needs and expectations for the consultant's services will be met.</p> <p>NOTE 1 This International Standard is not intended to be used for certification purposes.</p> <p>NOTE 2 This International Standard addresses the realization of a quality management system but, at the same time, could be used with appropriate adaptation for the realization of any other management systems.</p>	BAS/TC 3 Quality management and quality assurance
BAS EN 1330-4:2012	Non-destructive testing - Terminology - Part 4: Terms used in ultrasonic testing (EN 1330-4:2010)	<p>This European Standard defines terms used in ultrasonic testing</p>	BAS/TC 24 Testing without destruction

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS EN 14961-1:2012	Čvrsta biogoriva – Specifikacije i vrste biogoriva – Dio 1: Opšti zahtjevi	Ovaj evropski standard obuhvata vrste kvaliteta goriva i specifikacije za čvrstu biogoriva. Mandat koji je dat radnoj grupi za standardizaciju CEN/TC 335 obuhvata samo čvrstu biogoriva koja su nastala iz slijedećih izvora: a) proizvodi iz poljoprivrede i šumarstva; b) biljni otpad iz poljoprivrede i šumarstva; c) biljni otpad iz prehrambene industrije; d) drveni otpad, s izuzetkom drvnog otpada koji može sadržavati halogenizirana organska jedinjenja ili teške metale kao rezultat tretmana supstancama za zaštitu drvetla ili premažima, a koji posebno spada u onu grupu drvnog otpada nastalog nakon građevinskih radova i rušenja građevinskih objekata; e) vlaknasti biljni otpad iz proizvodnje čiste pulpe i iz proizvodnje papira iz pulpe ako se radi o kosagorijevanju na mjestu proizvodnje, a nastala toplota se iskoristava; f) pluteni otpad. NAPOMENA 1 Kako bi se izbjegla nejasnoća, drvo preostalo nakon rušenja nije obuhvaćeno ovim evropskim standardom. Drvo preostalo nakon rušenja je „prethodno korišteno drvo koje ostaje nakon rušenja zgrada ili građevinskih objekata“. (prEN 14588). NAPOMENA 2 Ako učinkovita biomasa nije obuhvaćena ovim evropskim standardom.	BAS/TC 27 Rudarstvo
BAS EN 14961-2:2012	Čvrsta biogoriva – Specifikacije i vrste biogoriva – Dio 2: Drvni pelet za neindustrijske svrhe	Ovaj evropski standard obuhvata vrste kvaliteta goriva i specifikacije za drvni pelet za neindustrijske svrhe. Ovaj evropski standard obuhvata samo onaj drvni pelet koji se proizvodi od slijedećih sirovina (vidi EN 14961-1:2010, tabela 1): <ul style="list-style-type: none">• 1.1 Šume, plantaže i drugo čisto drvo;• 1.2 Poluproizvodi i ostaci iz drvoreträđivačke industrije;• 1.3 Prethodno korišteno drvo. NAPOMENA 1 Kako bi se izbjegla nejasnoća, drvo preostalo nakon rušenja nije obuhvaćeno ovim evropskim standardom. Drvo preostalo nakon rušenja je „prethodno korišteno drvo koje ostaje nakon rušenja zgrada ili građevinskih objekata“ (EN 14588:2010, 4.52). NAPOMENA 2 Torifikovani pelet nije obuhvaćen ovim evropskim standardom. Torefakcija je blaga preliminarna obrada biomase na temperaturi između 200 °C i 300 °C.	BAS/TC 27 Rudarstvo
BAS EN 14961-3:2012	Čvrsta biogoriva – Specifikacije i vrste biogoriva – Dio 3: Dvne brikete za neindustrijske svrhe	Ovaj evropski standard obuhvata vrste kvaliteta goriva i specifikacije za drvni pelet za neindustrijske svrhe. Ovaj evropski standard obuhvata samo onaj drvni pelet koji se proizvodi od slijedećih sirovina (vidi EN 14961-1:2010, tabela 1): <ul style="list-style-type: none">• 1.1 Šume, plantaže i drugo čisto drvo;• 1.2 Poluproizvodi i ostaci iz drvoreträđivačke industrije;• 1.3 Prethodno korišteno drvo. NAPOMENA 1 Kako bi se izbjegla nejasnoća, drvo preostalo nakon rušenja nije obuhvaćeno ovim evropskim standardom. Drvo preostalo nakon rušenja je „prethodno korišteno drvo koje ostaje nakon rušenja zgrada ili građevinskih objekata“. (EN 14588:2010, 4.52).	BAS/TC 27 Rudarstvo

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS EN 14961-1:2012	Solid biofuels – Fuel specifications and classes – Part 1: General requirement	<p>This European Standard determines the fuel quality classes and specifications for solid biofuels. According to the mandate given for the standardisation work, the scope of the CEN/TC 335 only includes solid biofuels originating from the following sources:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) products from agriculture and forestry; b) vegetable waste from agriculture and forestry; c) vegetable waste from the food processing industry; d) wood waste, with the exception of wood waste which may contain halogenated organic compounds or heavy metals as a result of treatment with wood preservatives or coating, and which includes in particular such wood waste originated from construction and demolition waste; e) fibrous vegetable waste from virgin pulp production and from production of paper from pulp, if it is co- incinerated at the place of production and heat generated is recovered; f) cork waste. <p>NOTE 1 For the avoidance of doubt, demolition wood is not included in the scope of this European Standard. Demolition wood is "used wood arising from demolition of buildings or civil engineering installations" (prEN 14588).</p> <p>NOTE 2 Aquatic biomass is not included in the scope of this European Standard.</p>	BAS/TC 27 Mining
BAS EN 14961-2:2012	Solid biofuels – Fuel specifications and classes – Part 2: Wood pellets for non-industrial use	<p>This European standard determines the fuel quality classes and specifications of wood pellets for non-industrial use. This European standard covers only wood pellets produced from the following raw materials (see EN 14961-1:2010, Table 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Forest, plantation and other virgin wood; • 1.2 By-products and residues from wood processing industry; • 1.3 Used wood. <p>NOTE 1 For the avoidance of doubt, demolition wood is not included in the scope of this European Standard. Demolition wood is "used wood arising from demolition of buildings or civil engineering installations" (EN 14588:2010, 4.52).</p> <p>NOTE 2 Torrefied pellets are not included in the scope of this European Standard. Torrefaction is a mild pre-treatment of biomass at a temperature between 200 °C to 300 °C.</p>	BAS/TC 27 Mining
BAS EN 14961-3:2012	Solid biofuels – Fuel specifications and classes – Part 3: Wood briquettes for non-industrial use	<p>This European standard determines the fuel quality classes and specifications of wood briquettes for non-industrial use. This European standard covers only wood briquettes produced from the following raw materials (see EN 14961-1:2010, Table 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Forest, plantation and other virgin wood; • 1.2 By-products and residues from wood processing industry; • 1.3 Used wood. <p>NOTE For the avoidance of doubt, demolition wood is not included in the scope of this European Standard. Demolition wood is "used wood arising from demolition of buildings or civil engineering installations" (EN 14588:2010, 4.52).</p>	BAS/TC 27 Mining

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS EN 14961-4:2012	Čvrsta biogoriva – Specifikacije i vrste biogoriva – Dio 4: Drvna sječka za neindustrijske svrhe	Ovaj evropski standard obuhvata vrste kvaliteta goriva i specifikacije za drvnu sječku koja se ne koristi u industriji. Ovaj evropski standard obuhvata samo onu drvnu sječku koja se proizvodi od slijedećih sirovina (vidi EN 14961-1:2010, tabela 1): <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Šume, plantaze i drugo čisto drvo; • 1.2 Poluproizvodi i ostaci iz drvopreträđivačke industrije; • 1.3 Prethodno korišteno drvo. NAPOMENA Kako bi se izbjegla nejasnoća, drvo preostalo nakon rušenja nije obuhvaćeno ovim evropskim standardom. Drvo preostalo nakon rušenja je „prethodno korišteno drvo koje ostaje nakon rušenja zgrada ili građevinskih objekata“ (EN 14588:2010, 4.52).	BAS/TC 27 Rudarstvo
BAS EN 14961-5:2012	Čvrsta biogoriva – Specifikacije i vrste biogoriva – Dio 5: Ogrjevno drvo za neindustrijske svrhe	Ovaj evropski standard obuhvata vrste kvaliteta goriva i specifikacije za ogrijevno drvo za neindustrijske svrhe. Ovaj evropski standard obuhvata samo ono ogrjevno drvo koje se proizvodi od slijedećih sirovina (vidi EN 14961-1:2010, tabela 1): <ul style="list-style-type: none"> • 1.1.1 Cijelo drvo bez korijenja; • 1.1.3 Stablo; • 1.1.4 Ostaci od sječe (deblje grane, krošnje, itd.). • 1.2.1 Hemijski netretirani drvni ostaci. NAPOMENA 1 Kako bi se izbjegla nejasnoća, drvo preostalo nakon rušenja nije obuhvaćeno ovim evropskim standardom. Drvo preostalo nakon rušenja je „prethodno korišteno drvo koje ostaje nakon rušenja zgrada ili građevinskih objekata“ (EN 14588:2010, 4.52).	BAS/TC 27 Rudarstvo
BAS EN 61008-1:2012	Prekidači diferencijalne struje bez ugradene prekostrujne zaštite za kućanstvo i slične primjene (RCCB's) – Dio 1: Opšta pravila	Ovaj međunarodni standard se primjenjuje na prekidače diferencijalne struje funkcionalno nezavisne ili funkcionalno zavisne od linjskog napona, za kućansku i sličnu upotrebu bez ugrađene prekostrujne zaštite u daljem tekstu navedeni kao RCCB-ovi, za nazivne naizmjenične napone koji nisu veći od 440 V i nazivne struje koje nisu veće od 125 A za fiksne instalacije, koji su prvenstveno predviđeni za zaštitu od električnog udara. Ovi uređaji su predviđeni da zaštite osobe od indirektnog dodira, kada su izloženi provodni dijelovi instalacije povezani na odgovarajući uzemljivač. Mogu se koristiti da obezbijede zaštitu od opasnosti od požara uslijed trajne struje kvara prema zemlji, kada uređaj za prekostruju zaštitu ne reaguje. RCCB-ovi koji imaju nazivnu diferencijalnu struju djelovanja koja nije veća od 30 mA takođe se koriste kao sredstva za dodatnu zaštitu u slučaju okaza zaštitnih sredstava od električnog udara. Ovaj standard se primjenjuje na uređaje koji istovremeno vrše funkciju detekcije diferencijalne struje, poređenja vrijednosti ove struje s vrijednošću diferencijalne struje djelovanja i otvaranja zaštićenog kola kada je diferencijalna struja veća od ove vrijednosti. NAPOMENA 1 Zantjevi za RCCB-ove uskladeni su s opštim zahtjevima standarda IEC 60755. RCCB-ovi su u osnovi namijenjeni nekvalifikovanim osobama koje će njima rukovati i projektovani su tako da ne zahtijevaju odražavanje. Oni se mogu koristiti u svrhu sertifikacije. NAPOMENA 2 Pravila za instaliranje i primjenu RCCB-ova su data u IEC 60364- IEC 60364-2 Pravila za instaliranje i primjenu RCCB-ova su data u IEC 60364-2. Oni su pogodni za rastavljanje. Uređaji su stepenom zagodenja 2. Oni su pogodni za rastavljanje. Uređaji u ovom standardu su pogodni za upotrebu u IT sistemima ukoliko su zadovojeni zahtjevi iz pravila za instaliranje. (G)	BAS/TC 30 Elektročni kablovi

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS EN 14961-4:2012	Solid biofuels – Fuel specifications and classes – Part 4: Wood chips for non-industrial use	<p>This European Standard determines the fuel quality classes and specifications for non-industrial wood chips. This European Standard covers only wood chip produced from the following raw materials (see EN 14961-1:2010, Table 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Forest, plantation and other virgin wood; • 1.2 By-products and residues from wood processing industry; • 1.3 Used wood. <p>NOTE For the avoidance of doubt, demolition wood is not included in the scope of this European Standard. Demolition wood is "used wood arising from demolition of buildings or civil engineering installations" (EN 14588:2010, 4.52).</p>	BAS/TC 27 Mining
BAS EN 14961-5:2012	Solid biofuels – Fuel specifications and classes – Part 5: Firewood for non-industrial use (EN 14961-5: 2011)	<p>This European standard determines the fuel quality classes and specifications for firewood for non-industrial use. This European standard covers only firewood produced from the following raw material (see EN 14961-1:2010, Table 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1.1 Whole trees without roots; • 1.1.2 Logging residues (thick branches, tops, etc.); • 1.1.3 Stem wood; • 1.1.4 Chemically untreated wood residues; • 1.2.1 Chemically untreated wood residues. <p>NOTE For the avoidance of doubt, demolition wood is not included in the scope of this European Standard. Demolition wood is "used wood arising from demolition of buildings or civil engineering installations" (EN 14588:2010, 4.52).</p>	BAS/TC 27 Mining
BAS EN 61008-1:2012	Residual current operated circuit-breakers without integral overcurrent protection for household and similar uses (RCCBs) - Part 1: General rules	<p>This International Standard applies to residual current operated circuit-breakers functionally independent of, or functionally dependent on, line voltage, for household and similar uses, not incorporating overcurrent protection (hereafter referred to as RCCBs), for rated voltages not exceeding 440 V a.c. and rated currents not exceeding 125 A, intended principally for protection against shock-hazard.</p> <p>These devices are intended to protect persons against indirect contact, the exposed conductive parts of the installation being connected to an appropriate earth electrode. They may be used to provide protection against fire hazards due to a persistent earth fault current, without the operation of the overcurrent protective device.</p> <p>RCCBs having a rated residual operating current not exceeding 30 mA are also used as a means for additional protection in case of failure of the protective means against electric shock.</p> <p>This standard applies to devices performing simultaneously the functions of detection of the residual current, of comparison of the value of this current with the residual operating value and of opening of the protected circuit when the residual current exceeds this value.</p> <p>NOTE 1 The requirements for RCCBs are in line with the general requirements of IEC 60755. RCCBs are essentially intended to be operated by uninstructed persons and designed not to require maintenance. They may be submitted for certification purposes.</p> <p>NOTE 2 Installation and application rules of RCCBs are given in IEC 60364.</p> <p>□ RCCB's within the scope of this standard are intended for used in an environment pollution degree 2. They are suitable for isolation.</p> <p>Devices to this standard are suitable for use in IT systems if the requirements of the installation rules are met. C</p>	BAS/TC 30 Electric cables

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS EN 1596:2012	Karakteristike aparata na tečni naftni gas – Pokretni i prenosivi grijaci vazduha s primudnim strujanjem i direktnim grijanjem koji se upotrebljavaju van domaćinstava	<p>Ovaj standard definije provjeru tipa, konstrukciju, sigurnosne karakteristike, metode ispitivanja i obilježavanja pokretnih i prenosivih grijaca vazduha s primudnim strujanjem i direktnim grijanjem za upotrebu van domaćinstava, s nazivnim toplothim opterećenjem od najviše 180 kW (H_s), koji sagorijevaju gasove treće grupe, a u tekstu ovog dokumenta dati su pod nazivom „aparati“.</p> <p>Ovaj standard odnosi se na sljedeće tipove pokretnih ili prenosivih grijaca vazduha s primudnim strujanjem i direktnim grijanjem za upotrebu van domaćinstava tipa A3 (vidjeti CR 1749), s ugrađenim gorioničkom namjenjenim za upotrebu van mješta za stanovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) aparati s niskim pritiskom gasa koji rade na pritiscima do i uključujući 50 mbar i sagorijevaju butan komercijalnog kvaliteta i/ili propan komercijalnog kvaliteta; b) aparati sa srednjim pritiskom gasa koji rade na pritiscima iznad 50 mbar i do 2,0 bar i sagorijevaju butan komercijalnog kvaliteta i/ili propan komercijalnog kvaliteta. <p>Zahtjevi za aparate dati su u ovom standardu pod pretpostavkom da će dovod gasa iz boce za gas biti regulisan pomoću regulatora pritiska. Ovi aparati nisu opremljeni regulatorom pritiska za aparate.</p> <p>Zahtjevi za uređaje za upravljanje koji su ovdje dati odnose se na uređaje za upravljanje koji se ugrađuju kao dio aparata ili su obezbijedeni uz aparat; u njima se ne nalazi obavezno i potpuna specifikacija za uređaje za upravljanje namijenjene za opštu upotrebu.</p> <p>Ovaj standard ne odnosi se na boce za tečne naftne gasove ili njihove odgovarajuće regulatore. Za toplostnu efikasnost nema posebnih zahtjeva koji odgovaraju ovim tipovima aparata zato što:</p> <ul style="list-style-type: none"> c) sva toplota koja se proizvede prilikom procesa sagorijevanja oslobađa se u prostor koji se zagrijava; d) zahtjevi u vezi sa performansom sagorijevanja, kada je u pitanju sigurnost, garantuju efikasno sagorijevanje gorivog gasa. 	BAS/TC 31 Gas i gasna tehnika
BAS ISO 3779:2012	Cestovna vozila – Identifikacioni broj vozila (VIN) – Sačvržaji i struktura (ISO 3779:2009, IDT)	<p>Ovaj međunarodni standard određuje sadržaj i strukturu identifikacionog broja vozila (VIN) u cilju uspostavljanja osnove, na svjetskom nivou, jedinstvenog identifikacionog sistema označavanja cestovnih vozila.</p> <p>Ovaj međunarodni standard se odnosi na motorna vozila, priključna vozila, motocikle i mopede kao što je definisano u standardu ISO 3833.</p>	BAS/TC 35 Cestovna vozila

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS EN 1596:2012	Specification for dedicated liquefied petroleum gas appliances - Mobile and portable non-domestic forced convection direct fired air heaters	<p>This standard defines, for the purpose of type examination, the construction, the safety characteristics, the test methods and the marking of mobile and portable non-domestic forced convection direct fired air heaters with a rated heat input not exceeding 180 kW (H_s) and burning 3rd family gases, referred to in the body of the text as 'appliances'.</p> <p>This standard covers the following type of mobile and portable non domestic forced convection direct fired air heaters of type A(see CR 1749) fitted with an integral burner intended for use in other than residential dwellings:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) low gas pressure appliances operating at pressures up to and including 50 mbar burning commercial butane and/or commercial propane; b) medium gas pressure appliances operating at pressures above 50 mbar and up to 2,0 bar burning commercial butane and/or commercial propane. <p>Requirements for appliances given in this standard assume that the supply of gas from the gas cylinder will be governed by a pressure regulator. These appliances are not equipped with an appliance governor.</p> <p>Requirements for controls, given herein, relate to controls fitted as part of, or supplied with, particular appliances; they do not necessarily provide a complete specification for controls intended for general use.</p> <p>This Standard does not cover cylinders for liquefied petroleum gases or their associated regulators.</p> <p>There are no specific thermal efficiency requirements appropriate to these types of appliances as:</p> <ul style="list-style-type: none"> c) all the heat produced by the combustion process is released into the space to be heated; d) the requirements with regard to the combustion performance, which is a safety matter, ensure the effective burning of the fuel gas. 	BAS/TC 31 Gas and gas technique
BAS ISO 3779:2012	Road vehicles - Vehicle identification number (VIN) - Content and structure (ISO 3779:2009, IDT)	<p>This International Standard specifies the content and structure of a vehicle identification number (VIN) in order to establish, on a world-wide basis, a uniform identification numbering system for road vehicles.</p> <p>This International Standard applies to motor vehicles, towed vehicles, motorcycles and mopeds as defined in ISO 3833.</p>	BAS/TC 35 Road vehicles

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS ISO 5725-1:2012	Tačnost (istinitost i preciznost) metoda i rezultata mjerjenja – Dio 1 Opšti principi i definicije	<p>1.1 Svrha standarda ISO 5725 je slijedeća:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) izlaganje opšthih principa koje treba razumjeti kada se ocjenjuje tačnost (istinitost i preciznost) metoda i rezultata mjerjenja i u primjenama i prilikom eksperimentalnog uspostavljanja praktičnih procjena različitih mjerja (ISO 5725-1); b) obezbjeđenje osnovne metode za eksperimentalno procjenjivanje dvije ekstremne mjere preciznosti metoda mjerjenja (ISO 5725-2); c) obezbjeđenje postupka za dobijanje srednjih mjerja preciznosti, uz davanje okolnosti u kojima se one primjenjuju i metoda za njihovo procjenjivanje (ISO 5725-3); d) obezbjeđenje osnovne metode za određivanje istinitosti metode mjerjenja (ISO 5725-4); e) obezbjeđenje neke alternativne za osnovne metode, date u ISO 5725-2 i ISO 5725-4, kojima se određuju preciznost i istinitost metoda mjerjenja primjenjenih pod izvjesnim okolnostima (ISO 5725-5); f) prikazivanje nekih praktičnih primjena ovih mjerja istinitosti i preciznosti (ISO 5725-6). <p>1.2 Ovaj dio standarda ISO 5725 odnosi se isključivo na metode mjerjenja koje koriste mjerjenja na neprekidnoj skali i daju samo jednu vrijednost kao rezultat ispitivanja, iako ta vrijednost može da bude rezultat izračunavanja iz skupa opažanja.</p> <p>Njime se definira vrijednost koja kvantitativno opisuje mogućnost metode mjerjenja koja bi dala korektan rezultat (istinitost) ili da ponovi dati rezultat (preciznost). Zaključak je da ono što se mjeri treba mjeriti na potpuno isti način i da je proces mjerjenja pod kontrolom.</p> <p>Ovaj dio standarda ISO 5725 može se primijeniti na razne vrste materijala, uključujući tečnosti, praškaste materijale i čvrste predmete, proizvedene ili koji se nalaze u prirodi, dajući mogućnost da se razmatra svaka heterogenost materijala.</p>	BAS/TC 38 Mjerenje i mjerjenja
BAS EN 1074-2:2012	Armature za snabdijevanje vodom – Zahtjevi za upotrebljivost i njihova verifikaciona ispitivanja – Dio 2: Zaporne armature	<p>Ovaj evropski standard definisce minimalnu pogodnost prema zahtjevima za upotrebu zapornih armatura, koje će biti ugrađene ili priključene na sisteme cjevovoda za snabdijevanje vodom, postavljene iznad ili ispod zemlje (vidjeti EN 805), u svrhu snabdijevanja vodom koja je namijenjena za ljudsku upotrebu.</p> <p>Ovaj standard utvrđuje projektnе zahtjeve, zahtjeve za performanse i postupke ocjenjivanja usaglašenosti za zapornu armaturu, bilo kojeg tipa i materijala.</p> <p>Ovaj standard se primjenjuje prioritetno u odnosu na bilo koji drugi standard za proizvod ili za ispitivanje; zahtjevi iz drugih standarda primjenjuju se samo kada su ti standardi pozivani u njemu.</p> <p>Ovaj standard se bavi zahtjevima koji se primjenjuju za zapornu armaturu do DN 2 000 i od PFA 6 bar do PFA 25 bar.</p>	BAS/TC 41 Oprema pod pritiskom i kontejneri

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS ISO 5725-1:2012	Accuracy (trueness and precision) of measurement methods and results - Part 1: General principles and definitions	<p>1.1 The purpose of ISO 5725 is as follows</p> <ul style="list-style-type: none"> a) to outline the general principles to be understood when assessing accuracy (trueness and precision) of measurement methods and results, and in applications, and to establish practical estimations on the various measures by experiment (ISO 5725-1); b) to provide a basic method for estimating the two extreme measures of the precision of measurement methods by experiment (ISO 5725-2); c) to provide a procedure for obtaining intermediate measures of precision, giving the circumstances in which they apply and methods for estimating them (ISO 5725-3) d) to provide basic methods for the determination of the trueness of a measurement method (ISO 5725-4) e) to provide some alternatives to the basic methods, given in ISO 5725-2 and ISO 5725-4, for determining the precision and trueness of measurement methods for use under certain circumstances (ISO 5725-5); f) to present some practical applications of these measures of trueness and precision (ISO 5725-6). <p>1.2 This part of ISO 5725 is concerned exclusively with measurement method which yield measurement on a continuous scale and give a single value as the test result, although this single value may be the outcome of a calculation from a set of observations. It defines values which describe, in quantitative terms, the ability of a measurement method to give a correct result (trueness) or to replicate a given result (precision). Thus there is an implication that exactly the same thing is being measured, in exactly the same way, and that the measurement process is under control.</p> <p>This part of ISO 5725 may be applied to a very wide range of materials, including liquids, powders and solid objects, manufactured or naturally occurring, provided that due consideration is given to any heterogeneity of the material.</p>	BAS/TC 38 Metrology and measurements
BAS EN 1074-2:2012	Valves for water supply - Fitness for purpose requirements and appropriate verification tests - Part 2: Isolating valves	<p>This European Standard defines the minimum fitness for purpose requirements for isolating valves to be used in, or connected to, water supply pipe systems, above or below ground (see EN 805), carrying water intended for human consumption.</p> <p>This standard specifies the design requirements, the performance requirements, and the conformity assessment method for isolating valves, whatever their type and materials.</p> <p>This standard applies in priority to any other product or test standard; the requirements from other standards apply only when this standard refers to them.</p> <p>This part of the standard deals with the requirements applicable to isolating valves up to DN 2000 and PFA 6 bar to PFA 25 bar.</p>	BAS/TC 41 Pressure vessels and containers

Oznaka standarda	Naslov na jednom od službenih jezika BiH	Područje primjene	Tehnički komitet
BAS EN 1074-5:2012	Armature za snabdijevanje vodom – Zahtjevi za upotrebljivost i njihova verifikaciona ispitivanja – Dio 5: Regulacione armature	<p>Ovaj evropski standard definije minimalnu pogodnost prema zahtjevima za upotrebu automatskih regulacionih armatura, koje će biti ugrađene ili priključene na sisteme cjevovoda za snabdijevanje vodom, postavljene iznad ili ispod zemlje (vidjeti EN 805), u svrhu snabdijevanja vodom koja je namijenjena za ljudsku upotrebu.</p> <p>Ovaj standard utvrđuje projektnе zahtjeve, zahtjeve za performanse i postupke ocjenjivanja usaglašenosti za regulacione armature, bilo kojeg tipa i materijala.</p> <p>Ovaj standard se primjenjuje prioritetno u odnosu na bilo koji drugi standard za proizvod ili za ispitivanje; zahtjevi iz drugih standarda primjenjuju se samo kada su ti standardi pozivani u njemu.</p> <p>Ovaj dio EN 1074 bavi se zahtjevima koji se primjenjuju za regulacionu armaturu do DN 2000 i od PFA 6 bar do PFA 25 bar.</p> <p>Ovaj dio EN 1074 ne bavi se specifičnim performansama za pomoćne uređaje regulacionog sistema, bilo da su u sklopu ili ne, niti drugim komponentama takvog regulacionog sistema, npr. senzorima pritiska, mjeračima protoka, detektorima nivoa, regulacionim uređajima, pogonskim uređajima itd.</p> <p>Regulaciona armatura proizvedena u skladu s ovim standardom nije predviđena za održavanje pod zemljom.</p>	BAS/TC 41 Oprema pod pritiskom i kontejneri

Standard	Title in English	Scope	Technical committee
BAS EN 1074-5:2012	Valves for water supply - Fitness for purpose requirements and appropriate verification tests - Part 5: Control valves	<p>This European Standard defines the minimum fitness for purpose requirements for automatic control valves providing a regulation function to be used in, or connected to, water supply pipe systems, above or below ground (see EN 805), carrying water intended for human consumption.</p> <p>This standard specifies the design requirements, the performance requirements and the conformity assessment method for control valves, whatever their type and materials.</p> <p>This standard applies in priority to any other product or test standard : the requirements from other standards apply only when this standard refers to them.</p> <p>This part of EN 1074 deals with the requirements applicable to control valves up to DN 2000 and PFA 6 bar to PFA 25 bar.</p> <p>This part of EN 1074 does not deal with the specific performances of the controlling system accessories, whether they be integrated or not, nor with the other components of such control systems e.g. pressure sensors, flow meters, level detectors, regulating devices, powered actuators, etc.</p> <p>Control valves manufactured in accordance with this standard are not intended for buried service.</p>	BAS/TC 41 Pressure vessels and containers

8 BOSANSKOHERCEGOVAČKI TEHNIČKI KOMITETI PREMA PODRUČJU STANDARDIZACIJE

Tabela 14. Područje: osnovni standardi

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 3	Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta
BAS/TC 17	Tehničko crtanje, simboli i jedinice
BAS/TC 38	Mjeriteljstvo i mjerjenja
BAS/TC 44	Bibliotekarstvo

Tabela 15. Područje: građevinarstvo

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 9	Cement, gips, kreč i drugi anorganski vezivni materijali
BAS/TC 13	Zaštita od požara
BAS/TC 21	Beton i proizvodi od betona
BAS/TC 22	Cestogradnja
BAS/TC 36	Arhitektonske konstrukcije, tehnologija i organizacija građenja i fizike zgrade
BAS/TC 37	Sigurnost građevina od požara

Tabela 16. Područje: elektrotehnika

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 6	Oprema za eksplozivne atmosfere
BAS/TC 8	Koordinacija izolacije, visokonaponska ispitivanja i mjerni transformatori
BAS/TC 10	Oprema za mjerjenje električne energije i upravljanje opterećenjem
BAS/TC 15	Elektromagnetna kompatibilnost
BAS/TC 18	Energetski transformatori, mjerni releji i zaštitna oprema
BAS/TC 19	Električne instalacije u zgradama
BAS/TC 30	Električni kablovi
BAS/TC 52	Upravljačka i sklopna postrojenja
BAS/TC 56	Konvencionalni i alternativni izvori električne energije

Tabela 17. Područje: telekomunikacije

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 5	Telekomunikacije

8 BiH TECHNICAL COMMITTEES BY STANDARDIZATION FIELD

Table 14. Field: Basic standards

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 3	Quality management and quality assurance
BAS/TC 17	Technical drawing, symbols and units
BAS/TC 38	Metrology and measurements
BAS/TC 44	Librarianship

Table 15. Field: Construction

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 9	Cement, gypsum, lime and other inorganic connective materials
BAS/TC 13	Fire protection
BAS/TC 21	Concrete and concrete products
BAS/TC 22	Road-building
BAS/TC 36	Architectural construction, technology and building organization and physics of buildings
BAS/TC 37	Fire safety in buildings

Table 16. Field: Electro technique

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 6	Equipment for explosive atmospheres
BAS/TC 8	Insulation co-ordination, high-voltage testing and instrument transformers
BAS/TC 10	Electrical energy measurement equipment and load control
BAS/TC 15	Electromagnetic compatibility
BAS/TC 18	Power transformers, measuring relays and protective equipment
BAS/TC 19	Electrical installations in buildings
BAS/TC 30	Electric cables
BAS/TC 52	Controlgear and switchgear installations
BAS/TC 56	Conventional and alternative sources of electrical energy

Table 17. Field: Telecommunications

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 5	Telecommunications

Tabela 18. Područje: informaciona tehnologija

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 1	Informaciona tehnologija

Tabela 19. Područje: automatika

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 51	Automatika

Tabela 20. Područje: mašinstvo

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 16	Mašinski elementi
BAS/TC 27	Rudarstvo
BAS/TC 31	Gas i gasna tehnika
BAS/TC 40	Sigurnost mašina
BAS/TC 41	Oprema pod pritiskom i kontejneri
BAS/TC 47	Uređaji i sistemi za grijanje i hlađenje
BAS/TC 53	Fluidi i sistemi fluida

Tabela 21. Područje: metalni materijali

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 2	Zavarivanje i srodnii postupci
BAS/TC 4	Čelik, čelični proizvodi, obojeni metali i legure
BAS/TC 24	Ispitivanje bez razaranja
BAS/TC 39	Zaštita materijala od korozije

Tabela 22. Područje: nemetalni materijali

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 11	Nafta i naftni derivati
BAS/TC 42	Drvo i proizvodi od drveta
BAS/TC 48	Tekstil, koža, odjeća i obuća
BAS/TC 50	Ambalaža, plastika i guma

Table 18. Field: Information technology

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC15	Information technology

Table 19. Field: Automation

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 51	Automation

Table 20. Field: Mechanical engineering

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 16	Mechanical elements
BAS/TC 27	Mining
BAS/TC 31	Gas and gas technique
BAS/TC 40	Safety of machinery
BAS/TC 41	Pressure equipment and containers
BAS/TC 47	Appliances and systems for heating and refrigeration
BAS/TC 53	Fluids and fluids systems

Table 21. Field: Metallic materials

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 2	Welding and allied processes
BAS/TC 4	Steel, steel products, non-ferrous metals and alloys
BAS/TC 24	Non-destructive testing (NDT)
BAS/TC 39	Corrosion protection of materials

Table 22. Field: Non-metallic materials

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 11	Petroleum and petroleum products
BAS/TC 42	Wood and wood products
BAS/TC 48	Textile, leather, clothing and footwear
BAS/TC 50	Packaging, plastics and rubber

Tabela 23. Područje: hemikalije, hemijsko inženjerstvo, poljoprivredni i prehrambeni proizvodi

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 23	Ljekovito i aromatično bilje
BAS/TC 28	Eksplozivi za civilne namjene
BAS/TC 43	Komitet za hranu
BAS/TC 45	Poljoprivreda
BAS/TC 49	Hemijski inženjerstvo, laboratorijska oprema i kozmetika

Tabela 24. Područje: prevoz, rukovanje materijalima i pakovanje

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 29	Sredstva i uređaji za dizanje i prenošenje tereta
BAS/TC 35	Cestovna vozila
BAS/TC 46	Željeznice

Tabela 25. Područje: proizvodi za kućanstvo, slobodno vrijeme, usluge

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 54	Sigurnost igračaka, proizvoda za djecu i njegu djece
BAS/TC 57	Kućanski i slični električni aparati

Tabela 26. Područje: zdravljje, okolina i medicinska oprema

BAS TEHNIČKI KOMITET	NAZIV TEHNIČKOG KOMITETA
BAS/TC 7	Okolina
BAS/TC 14	Lična zaštitna oprema
BAS/TC 25	Tehnologija zaštite zdravlja

Table 23. Field: Chemicals, chemical engineering, agriculture and food products

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 23	Medicinal and aromatic plants
BAS/TC 28	Explosives for civil uses
BAS/TC 43	Committee for food
BAS/TC 45	Agriculture
BAS/TC 49	Chemical engineering, laboratory equipment and cosmetics

Table 24. Field: Transport, material handling and packaging

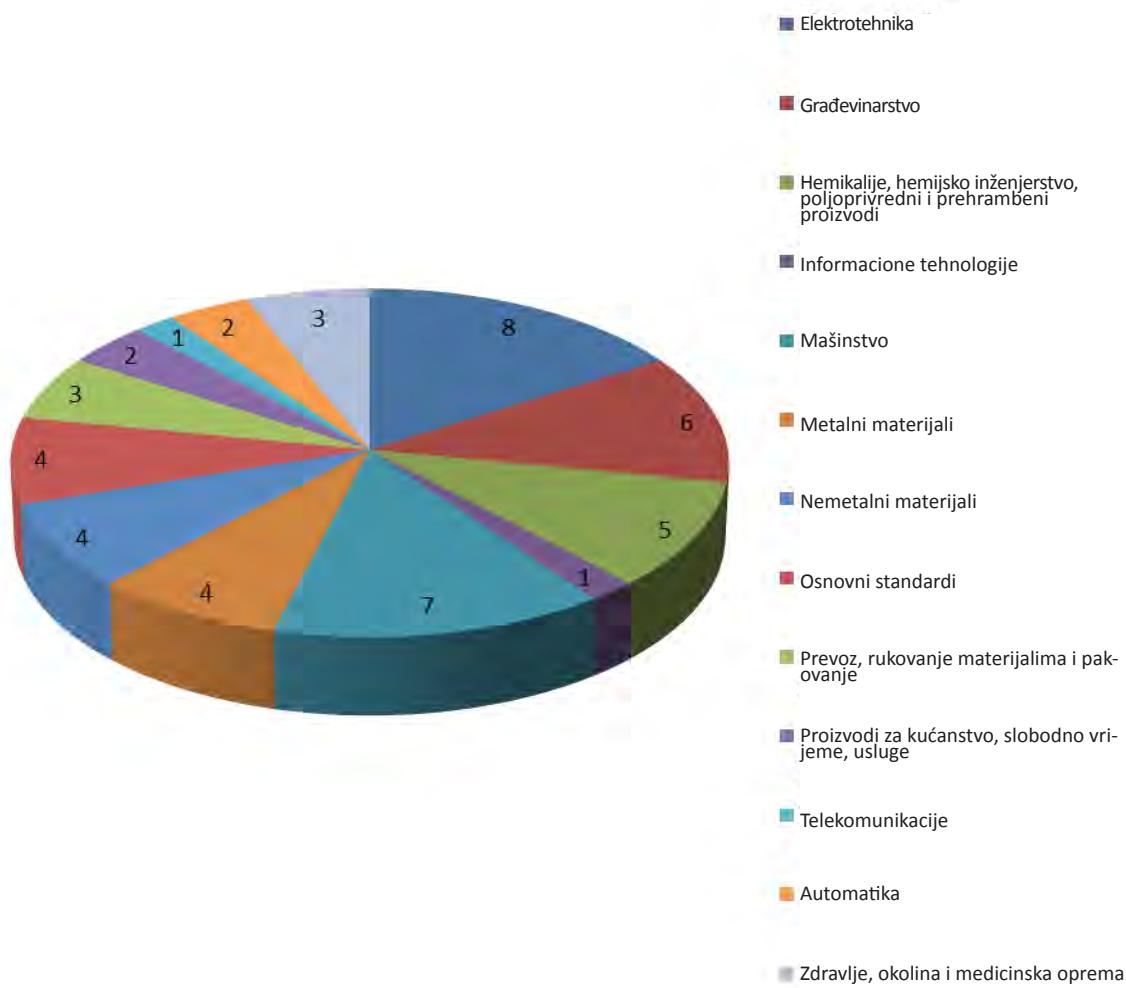
BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 29	Means and devices for lifting and carrying goods
BAS/TC 35	Road vehicles
BAS/TC 46	Railways

Table 25. Field: Domestic products, free time, services

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 54	Safety of toys, products for children and childcare
BAS/TC 57	Household and similar electrical appliances

Table 26. Field: Health, environment and medical equipment

BAS TECHNICAL COMMITTEE	NAME OF THE TECHNICAL COMMITTEE
BAS/TC 7	Environment
BAS/TC 14	Personal protective equipment
BAS/TC 25	Health protection technology

Slika 1. Broj BAS/TC-ova prema području standardizacije

9 FORMIRANJE STALNIH I PRIVREMENIH STRUČNIH TIJELA

Stalna i privremena stručna tijela Instituta se formiraju radi planiranja, pripreme, te utvrđivanja nacrta i prijedloga BAS standarda, praćenja primjene standarda, njihovog sistematskog preispitivanja i revizije.

Formiranje novih stalnih i privremenih stručnih tijela zavisi od interesa privrednih i drugih subjekata odnosno zainteresovanih strana.

U 2012. godini nije formiran nijedan novi tehnički komitet. Tri radne grupe koje su formirane u 2011. godini a koje su sastavljene od članova Savjeta za standardizaciju BiH, BAS/AG 1, BAS/AG 2 i BAS/AG 3, bile su aktivne u toku 2012. godine i preuzele su 1152 standarda.

Do 31. 12. 2012. godine održano je 95 sjednica tehničkih komiteta BAS/TC.

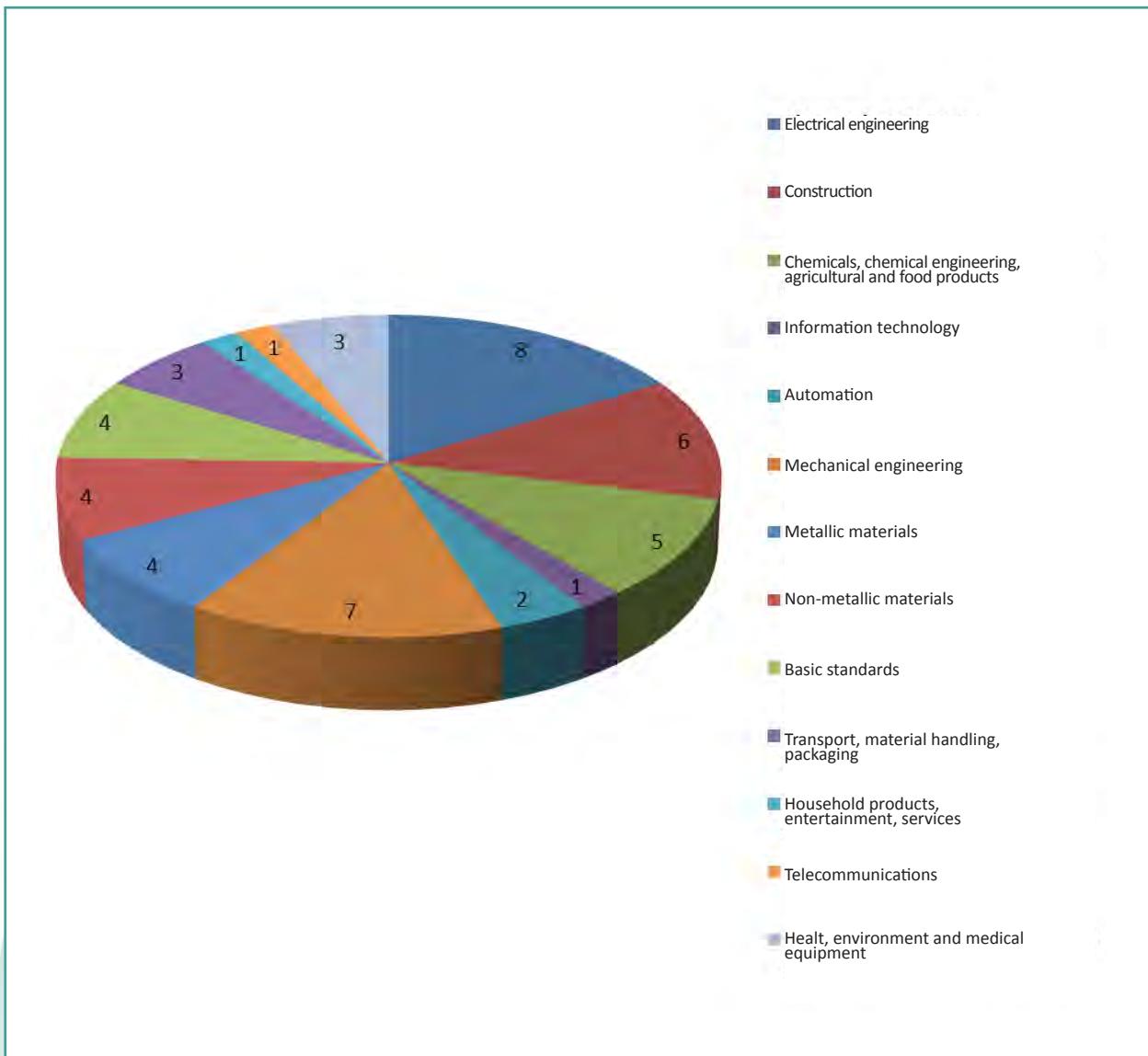

Figure 1. Number of BAS/TCs by standardization field

9 ESTABLISHMENT OF PERMANENT AND TEMPORARY EXPERT BODIES

Permanent and temporary expert bodies of the Institute are established in order to plan, prepare and establish drafts and proposals of BAS standards, monitor implementation of standards and its systematic review and revision.

Establishment of new permanent and temporary expert bodies depends on interest of economic and other subjects and stakeholders.

New technical committees haven't been established during 2012. Three working groups, established in 2011 and composed of members of the Council for standardization of BiH: BAS/AG 1 and BAS/AG 2 were active during 2012 and adopted 1152 standards.

95 sessions of BAS/TC technical committees were held until 31 December 2012.

10 OSTALE AKTIVNOSTI INSTITUTA

10.1 DIREKTIVE NOVOG PRISTUPA

Tabela 27. Direktive Novog pristupa

#	Oznaka direktive i njenih amandmana	Naziv direktive	Ukupan broj standarda po direktivi	Usvojeno do datuma izvještavanja	Preostalo
1	73/23/EEZ 2006/95/EZ	Niskonaponska oprema	1159	1112	47
2	ex. 87/404/EEC 2009/105/EC	Jednostavne posude pod pritiskom	11	11	0
3	2009/48/EC 88/378/EEC	Sigurnost igračaka	6	5	1
4	89/106/EEC 93/68/EEC	Građevinski proizvodi	486	474	12
5	89/336/EEC 2004/108/EC	Elektromagnetna kompatibilnost	219	206	13
6	2006/42/EC	Sigurnost mašina	721	656	64
7	89/686/EEC 93/68/EEC 93/95/EEC 96/58/EC	Lična zaštitna oprema	310	291	0
8	ex. 90/384/EEC 2009/23/EC	Neautomatske vase	1	1	0
9	90/385/EEC 93/42/EEC 93/68/EEC 2007/47/EC	Aktivna ugradiva medicinska sredstva	46	43	3
10	ex. 90/396/EEC 2009/142/EC	Uređaji na gasovita goriva	122	121	1
11	92/42/EEC 93/68/EEC 2004/8/EC 2005/32/EC	Zahtjevi za efikasnost bojlera za toplu vodu koji koriste tečna i gasovita goriva	-	-	-
12	93/15/EEC	Eksplozivi za civilne potrebe	57	57	0
13	93/42/EEC 98/79/EC 2000/70/EC 2001/104/EC 2007/47/EC	Medicinska sredstva	283	270	13
14	94/9/EC	Oprema i zaštitni sistemi u potencijalno eksplozivnim atmosferama	95	86	9
15	94/25/EC 2003/44/EC	Plovni objekti za rekreaciju	71	0	71
16	95/16/EC	Liftovi	16	15	1

10 OTHER ACTIVITIES OF THE INSTITUTE

10.1 NEW APPROACH DIRECTIVES

Table 27. New Approach Directives

#	Directives and its amendments	Directive	Total number of standards by Directive	Adopted until now	Remain
1	73/23/EEZ 2006/95/EZ	Low voltage	1159	1112	47
2	ex. 87/404/EEC 2009/105/EC	Simple pressure vessels	11	11	0
3	2009/48/EC 88/378/EEC	Safety of toys	6	5	1
4	89/106/EEC 93/68/EEC	Construction products	486	474	12
5	89/336/EEC 2004/108/EC	Electromagnetic compatibility	219	206	13
6	2006/42/EC	Machinery	721	656	64
7	89/686/EEC 93/68/EEC 93/95/EEC 96/58/EC	Personal protective equipment	310	291	0
8	ex. 90/384/EEC 2009/23/EC	Non-automatic weighing instruments	1	1	0
9	90/385/EEC 93/42/EEC 93/68/EEC 2007/47/EC	Active implantable medical devices	46	43	3
10	ex.90/396/EEC 2009/142/EC	Appliances burning gaseous fuels	122	121	1
11	92/42/EEC 93/68/EEC 2004/8/EC 2005/32/EC	Hot-water boilers	-	-	-
12	93/15/EEC	Explosives for civil uses	57	57	0
13	93/42/EEC 98/79/EC 2000/70/EC 2001/104/EC 2007/47/EC	Medical devices	283	270	13
14	94/9/EC	Equipment and protective systems intended for use in potentially explosive atmospheres	95	86	9
15	94/25/EC 2003/44/EC	Recreational craft	71	0	71
16	95/16/EC	Lifts	16	15	1

#	Oznaka direktive i njenih amandmana	Naziv direktive	Ukupan broj standarda po direktivi	Usvojeno do datuma izvještavanja	Preostalo
17	97/23/EC	Oprema pod pritiskom	216	188	28
18	98/79/EC	Medicinska sredstva u <i>in vitro</i> diagnostici	37	35	2
19	1999/5/EC	Radio i telekomunikaciona terminalna oprema	280	265	15
20	2000/9/EC	Žičare dizajnjirane za prevoz osoba	23	23	0
21	2004/22/EC	Mjerni instrumenti	22	21	1
22	94/62/EC 2005/20/EC	Ambalaža i ambalažni otpad	6	6	0
23	2008/57/EC ex. 96/48/EC ex. 2001/16/EC ex. 2004/50/EC	Interoperabilnosti željezničkog sistema	86	86	0
24	96/98/EC 2002/84/EC	Pomorska oprema	-	-	-
25	1999/36/EC	Prenosiva oprema pod pritiskom	-	-	-
26	2000/14/EC	Emisija buke u okruženju uzrokovane opremom za korištenje na otvorenom prostoru	-	-	-
27	2006/32/EC	Energetska efikasnost u krajnjoj potrošnji i energetske usluge	-	-	-
UKUPNO harmonizovanih standarda			4273	3972	280
28	2001/95/EC	Opća sigurnost proizvoda	47	47	0
SVEUKUPNO (UKUPNO hramonizovanih standarda + Direktiva o općoj sigurnosti proizvoda)			4320	4019	280

Napomena: Pregled obuhvata standarde, harmonizovana dokumenta (HD) i amandmane (amandmanske korekcije nisu uključene u pregled).

Stanje: 2012-12-31.

10.2 RAD Ex-KOMISIJE

U toku 2012. godine Ex-komisija je radila u izmijenjenom sastavu u odnosu na prethodni period. Naime, osim stručnih lica imenovanih iz regionala Federacije BiH s izraženom Ex-problematikom u radu su učestvovali, kao stalno zaposleni, generalni sekretar Ex-komisije, te povremeno pomoćnik direktora za ocjenu usklađenosti i jedan stručni saradnik (oboje mašinske struke).

Rad Komisije je neprofitabilan i odvijao se na sjednicama za koje se pripremaju analize izvještaja o provedenim ispitivanjima kao i materijalima iz dnevnog rada, a na bazi kojih se donose konačne odluke.

#	Directives and its amendments	Directive	Total number of standards by Directive	Adopted until now	Remain
17	97/23/EC	Pressure equipment	216	188	28
18	98/79/EC	In vitro diagnostic medical devices	37	35	2
19	1999/5/EC	Radio and telecommunications terminal equipment	280	265	15
20	2000/9/EC	Cableway installations designed to carry persons	23	23	0
21	2004/22/EC	Measuring Instruments	22	21	1
22	94/62/EC 2005/20/EC	Packaging and packaging waste	6	6	0
23	2008/57/EC ex. 96/48/EC ex. 2001/16/EC ex. 2004/50/EC	Interoperability of the rail system	86	86	0
24	96/98/EC 2002/84/EC	Marine Equipment	-	-	-
25	1999/36/EC	Transportable pressure equipment	-	-	-
26	2000/14/EC	Noise emission in the environment by equipment for use outdoors	-	-	-
27	2006/32/EC	Energy end-use efficiency and energy services	-	-	-
Total number of harmonized standards		4273	3972	280	
28	2001/95/EC	General product safety	47	47	0
TOTAL (TOTAL harmonized standards + Directive on general product safety)			4320	4019	280

Note: Review includes standards, harmonized document (HD) and amendments (amendment corrigendum is not included in the review).

As of: 2012-12-31

10.2 WORK OF Ex-COMMISSION

During 2012, the Ex-Commission worked in the altered composition compared to the previous period. Besides experts appointed from the area of the Federation of Bosnia and Herzegovina with a significant Ex problem. As a permanent employees, Secretary General of the Ex-Commission, and occasionally assistant Director for conformity assessment and another associate (both mechanical engineers) also participate in the activities of the Ex-Commission.

The Commission's work is unprofitable and is carried out in sessions for which analysis reports on the performed tests are prepared as well as materials from a daily work, based on which the final decisions are made.

U toku 2012. godine Ex-komisiji su proizvođači i korisnici Ex-uređaja te firme koje planiraju obavljati poslove iz domena protiveksplozijske zaštite podnijeli ukupno 143 zahtjeva.

Komisija je održala jednu redovnu i dvije vanredne sjednice te shodno ovlaštenjima obavila sljedeće radne zadatke:

1. Na bazi pregleda dokumentacije te proizvodnje i kontrole protiveksplozijski zaštićenih uređaja obrađeno je **64 tipska sertifikata**.
2. Izdala pojedinačne sertifikate za uređaje koji zadovoljavaju propisane uslove za rad u prostorima ugroženim eksplozivnim smjesama, a na bazi rezultata ispitivanja, pregleda uređaja kod korisnika i svoje stručne ocjene. Na bazi ovih pregleda je izdato **70 pojedinačnih sertifikata**.
3. Izdala saglasnost za program obrazovanja iz Ex-zaštite, te učestvovala u obrazovanju kadrova (3 ustanove).
4. Izdala ukupno **46 stručnih mišljenja** koja se odnose na obrađene elaborate o zonama opasnosti, neelektrične uređaje i kablove koji se koriste u eksplozivnim sredinama te za djelatnosti iz domena protiveksplozijske zaštite.
5. Tumačila određene članove važećih propisa koji ne prate današnji trend (za 5 zahtjeva).
6. Pratila razvoj međunarodnih standarda i propisa iz područja Ex-zaštite, preko BAS/TC-6, Oprema za eksplozivne atmosfere.

10.3 AKTIVNOSTI BAS INFO CENTRA

Aktivnosti BAS Info centra u 2012.

- Tokom 2012. godine Info centar je dobio 74 upita iz oblasti standardizacije, tehničkih propisa, ocjena usklađenosti, sertificiranja i Ex-komisije. Većina upita je bila upućena iz Bosne i Hercegovine, njih 60, dok je 14 upita došlo iz inostranstva. Odgovori na sve ove upite su blagovremeno upućeni.

10.4 IZDAVAČKO-KOMERCIJALNE AKTIVNOSTI

10.4.1 GLASNIK

U 2012. godini objavljena su tri Glasnika Instituta. Jedan Glasnik je objavljen kao dvobroj. Glasnik sadrži članke, vijesti iz međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, novosti u bosanskohercegovačkoj standardizaciji.

Službene objave su bile sastavni dio svakog Glasnika.

10.4.2 VODIČI CEN/CENELEC

U 2012. godini sedam vodiča je prevedeno i postavljeno na web stranicu Instituta.

- Vodič – CE označavanje proizvoda
- CEN/CENELEC Vodič 2 – Interesi potrošača i priprema evropskih standarda
- CEN/CENELEC Vodič 5 – Sindikati i priprema evropskih standarda
- CEN/CENELEC Vodič 10 – Smjernice za distribuciju i prodaju CEN/CENELEC-ovih publikacija
- CEN/CENELEC Vodič 11 – Informacije o proizvodu bitne za potrošače – Smjernice za tvorce standarda
- CEN/CENELEC Vodič 12 – Koncepcija pridruživanja CEN-u i CENELEC-u
- CEN/CENELEC Vodič 17 – Uputstvo za pisanje standarda uzimajući u obzir potrebe mikro, malih i srednjih preduzeća (SME)

During 2012, the Ex-Commission received a total of 143 requests from manufacturers and users of Ex equipment and from companies planning to engage in the activities in the field of protection against explosion.

The Commission held one ordinary and two extraordinary sessions in accordance with its powers and the following tasks were performed:

1. Based on the review of documentation and the production and control of explosion-protected devices **64 type certificates** were processed.
2. Individual certificates were issued for devices that meet the requirements for operation in potentially explosive mixtures, based on the test results, inspection of devices in users facilities and their professional assessment. **70 individual certificates** was issued on the basis of this review.
3. Approval for the program of education in explosion protection was issued, and the Commission participated in staff education (3 facilities).
4. A total of **46 expert opinions** was issued related to processed Elaborate on the danger zones, non-electrical equipment and cables used in hazardous environments and for activities in the field of protection against explosion.
5. The Commission interpreted certain articles of the valid regulations that do not follow the current trend (in 5 requests).
6. The Commission followed the development of international standards and regulations in the area of explosion protection, through BAS/TC-6-Equipment for explosive atmosphere.

10.3 ACTIVITIES OF BAS INFO CENTER

Activities of BAS Info Centre in 2012

- During 2012, the Info Center received 74 enquiries in the field of standardization, technical regulations, conformity assessment, certification and Ex-Commission. Most enquiries were sent from Bosnia and Herzegovina (60) and 14 from abroad. The answers to all these enquiries were promptly addressed.

10.4 PUBLISHING AND COMMERCIAL ACTIVITIES

10.4.1 BULLETIN

In 2012, three Bulletins of the Institute were published. One Bulletin was published as a double issue. The Bulletin contains articles, news from international and European organizations for standardization, news from BiH standardization.

Official announcements were an integral part of every Bulletin.

10.4.2 CEN/CENELEC GUIDES

Seven Guides were translated and published at the web site of the Institute in 2012.

- Guide - CE marking of products
- CEN/CENELEC Guide 2 - Consumer interests and the preparation of European standards
- CEN/CENELEC Guide 5 - Trade unions and the preparation of European standards
- CEN/CENELEC Guide 10 - Guidelines for the distribution and sales of CEN/CENELEC publications
- CEN/CENELEC Guide 11 - Product information relevant to consumers - Guidelines for standards developers
- CEN/CENELEC Guide 12 - The concept of Affiliation with CEN and CENELEC
- CEN/CENELEC Guide 17 - Guidance for writing standards taking into account micro, small and medium enterprises (SME) needs.

10.4.3 BAS PROMOTIVNI MATERIJAL

- ISO 50001
Savladajte energetski izazov uz pomoć ISO 50001
- My ISO job
Vodič za delegate i stručnjake
- Kompas
Brošura s osnovnim informacijama o evropskim standardima
- ISO i hrana
10 dobrih stvari za mala i srednja preduzeća
- Keymark – Šta je to?
- Međunarodni jezik ISO grafičkih simbola

10.5 DRUŠTVENE MREŽE

Interesantni prilozi koji se odnose na rad Instituta mogu se naći na društvenim mrežama:

Facebook

<https://www.facebook.com/Institut.BAS>

You Tube

<http://www.youtube.com/user/InstitutBAS>

Twitter

<https://twitter.com/InstitutBAS>

LinkedIn

<http://www.linkedin.com/company/bas-institut>

Flickr

<http://www.flickr.com/photos/90014328@N04/>

Pridružite se BAS zajednici na društvenim mrežama i pratite naše aktivnosti i dešavanja!

10.4.3 BAS PROMOTIONAL MATERIAL

- ISO 50001
Win the energy challenge with ISO 50001
- My ISO job
Guides for delegates and experts
- Compass
Brochure with basic information on European standards
- ISO and food
10 good things for SMEs
- Keymark - What is it?
- International language of ISO graphical symbols

10.5 SOCIAL NETWORKS

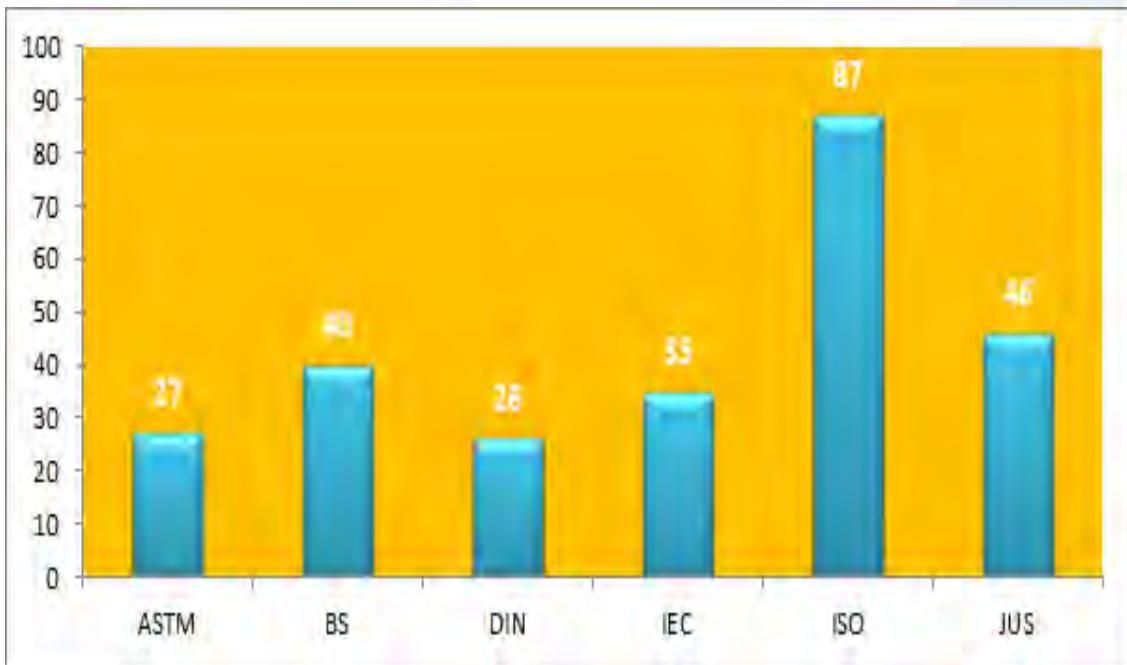
Interesting articles related to the work of the Institute can be found on following social networks:

10.6 PRODAJA STANDARDA

Slika 2. Prodati BAS standardi u 2012. godini

Slika 3. Broj prodatih međunarodnih, evropskih i nacionalnih standarda u 2012. godini

10.6 SALES OF STANDARDS

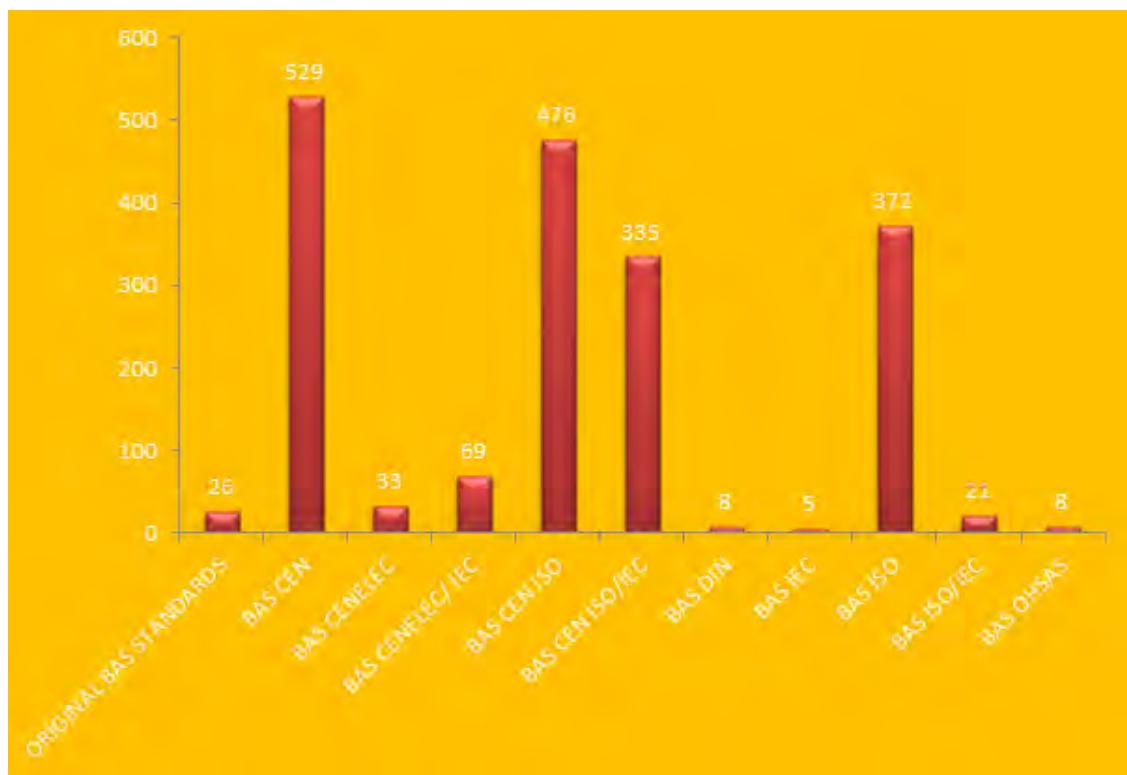

Figure 2. BAS standards sold in 2012

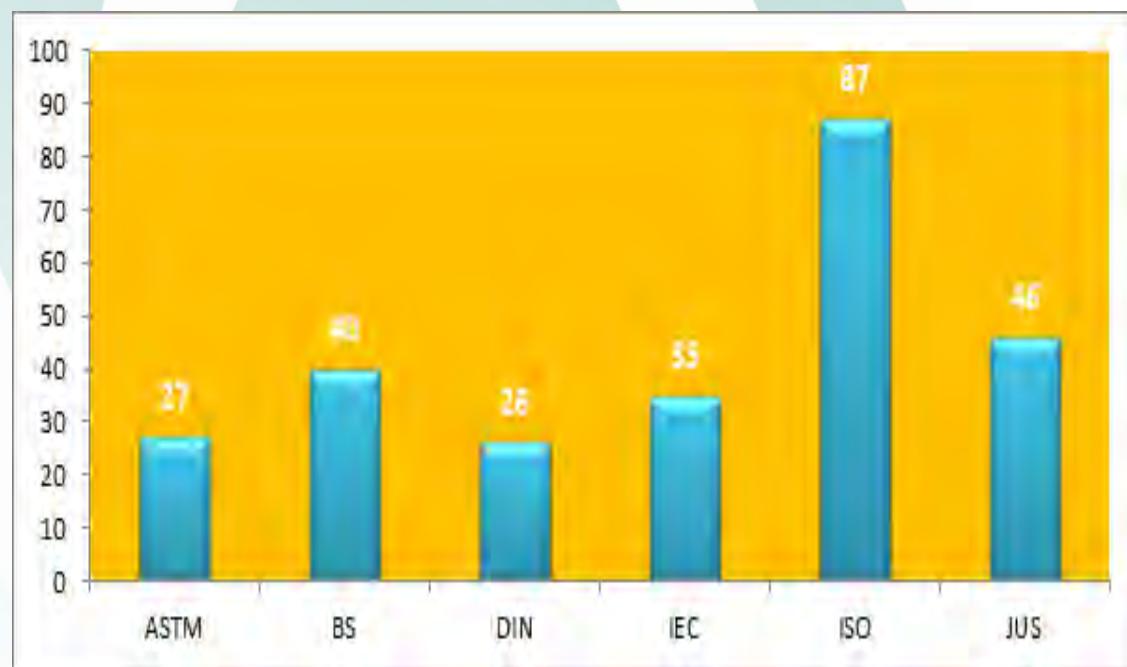
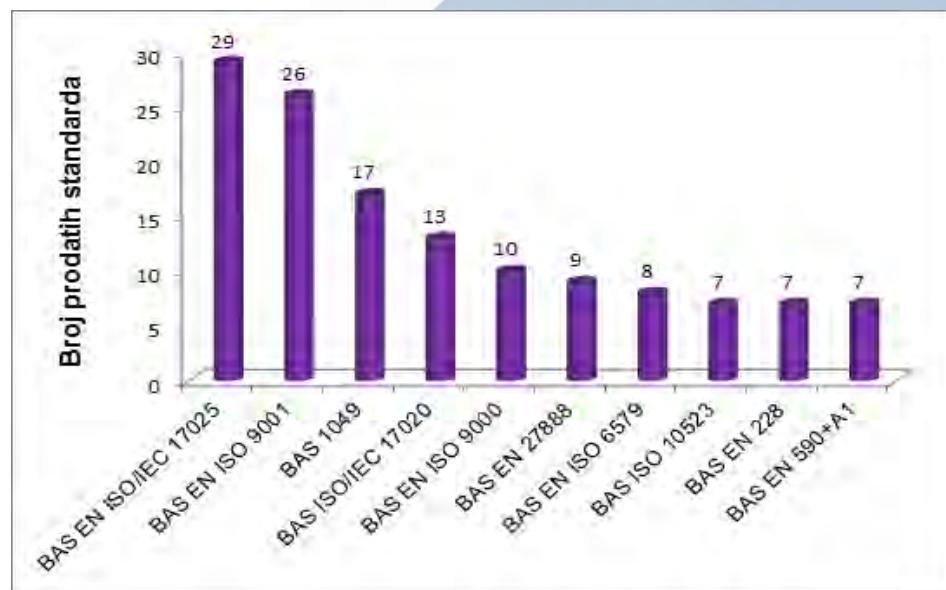

Figure 3. Number of international, European and national standards sold in 2012

10.6.1 DESET NAJPRODAVANIJIH BAS STANDARDA

Slika 4. Najprodavaniji BAS standardi

Tabela 28. Najprodavaniji BAS standardi

Oznaka standarda	Naslov	Datum izdanja	Količina
BAS EN ISO/IEC 17025	Opći zahtjevi za kompetentnost ispitnih i kalibracionih laboratorija	2006-04-24	29
BAS EN ISO 9001	Sistemi upravljanja kvalitetom – Zahtjevi / Napomena: Korigovan i preštampan 2010-06-07	2009-05-05	26
BAS 1049	Halal hrana – Zahtjevi i mjere	2010-12-02	17
BAS EN ISO 14001	Sistemi okolinskog upravljanja – Zahtjevi sa smjernicama za upotrebu	2006-09-11	13
BAS ISO/IEC 17020	Opći kriteriji za rad raznih tipova tijela za obavljanje inspekcije	2001-01-08	13
BAS EN ISO 9000	Sistemi upravljanja kvalitetom – Osnove i rječnik	2006-11-16	10
BAS EN 27888	Kvalitet vode – Određivanje električne provodljivosti	2002-12-30	9
BAS EN ISO 6579	Mikrobiologija hrane i hrane za životinje – Horizontalna metoda za detekciju <i>Salmonella</i> spp.	2005-07-24	8
BAS ISO 10523	Kvalitet vode – Određivanje pH vrijednosti	2010-12-20	7
BAS EN 228	Goriva za motorna vozila – Bezolovni benzin – Zahtjevi i metode ispitivanja	2011-12-30	7
BAS EN 590+A1	Goriva za motorna vozila – Dizel-gorivo – Zahtjevi i metode ispitivanja	2012-06-06	7
BAS EN ISO 6579/A1	Mikrobiologija hrane i hrane za životinje – Horizontalni metod za detekciju <i>Salmonella</i> spp. – Amandman 1: Aneks D: Detekcija <i>Salmonella</i> spp. u životinjskom izmetu i u uzorcima okoliša iz faze primarne proizvodnje	2008-10-06	7
BAS EN 25814	Kvalitet vode – Određivanje rastvorenog oksigena – Elektrohemiska metoda	2000-11-04	7
BAS EN ISO 5667-3	Kvalitet vode – Uzorkovanje – Dio 3: Smjernice za čuvanje i rukovanje uzorcima vode	2005-09-15	7

10.6.1 TEN BESTSELLING BAS STANDARDS

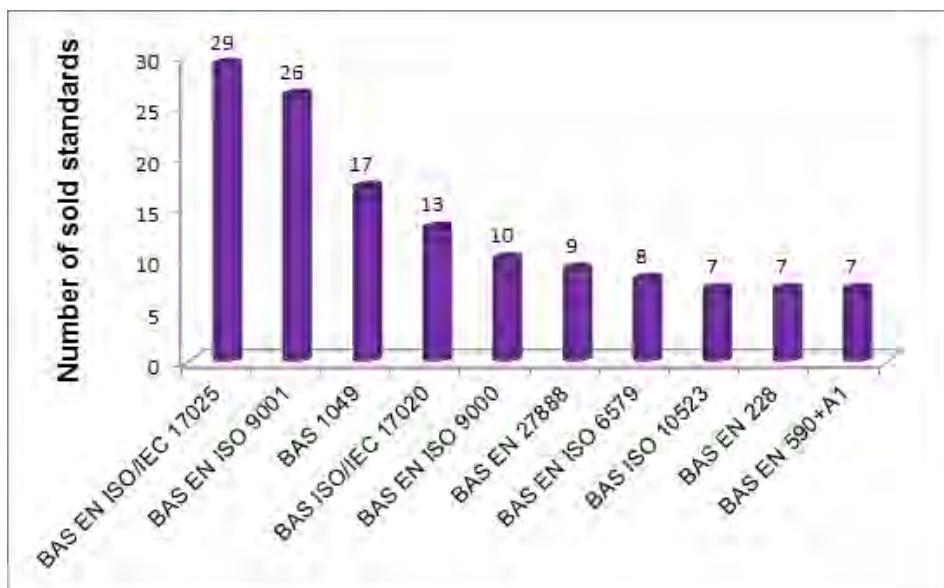

Figure 4. Bestselling BAS standards

Table 28. Bestselling BAS standards

Standard	Title	Publication date	Amount
BAS EN ISO/IEC 17025	General requirements for the competence of testing and calibration laboratories	2006-04-24	29
BAS EN ISO 9001	Quality management systems -- Requirements / Note: amended and reprinted 2010-06-07	2009-05-05	26
BAS 1049	Halal food – Requirements and measures	2010-12-02	17
BAS EN ISO 14001	Environmental management system- Requirements with guidance for use	2006-09-11	13
BAS ISO/IEC 17020	General criteria for the operation of various types of bodies performing inspection	2001-01-08	13
BAS EN ISO 9000	Quality management systems - Fundamentals and vocabulary	2006-11-16	10
BAS EN 27888	Water quality- determination of electrical conductivity	2002-12-30	9
BAS EN ISO 6579	Microbiology of food and animal feeding stuffs - Horizontal method for the detection of Salmonella spp.	2005-07-24	8
BAS ISO 10523	Water quality - Determination of pH	2010-12-20	7
BAS EN 228	Automotive fuels - Unleaded petrol - Requirements and test methods	2011-12-30	7
BAS EN 590+A1	Automotive fuels - Diesel - Requirements and test methods	2012-06-06	7
BAS EN ISO 6579/A1	Microbiology of food and animal feeding stuffs - Horizontal method for the detection of Salmonella spp. - Amendment 1: Annex D: Detection of Salmonella spp. in animal faeces and in environmental samples from the primary production stage	2008-10-06	7
BAS EN 25814	Water quality- Determination of dissolved oxygen - Electrochemical probe method	2000-11-04	7
BAS EN ISO 5667-3	Water quality - Sampling - Part 3: Guidance on the preservation and handling of water samples	2005-09-15	7

10.7 IT AKTIVNOSTI

Kontinuirana izrada novih softvera uz održavanje, stalno poboljšavanje i razvoj postojećih softvera i kontinuirano obnavljanje i zamjena opreme koja može da prati taj razvoj softvera.

Tabela 29. IT aktivnosti

Redni br.	Aktivnost	Planirano	Ostvareno u 2012.
1.	Održavanje hardvera, sistemskog softvera i mreže	Kontinuirano	Kontinuirano po planu
2.	Obrada i upravljanje podacima i dokumentima	Kontinuirano	Kontinuirano po planu
3.	Automatsko izvještavanje međunarodnih organizacija za standardizaciju koje podržavaju automatsko izvještavanje	Kontinuirano	Prema zahtjevu i planu 4 puta godišnje
4.	Poboljšavanje softvera za automatizaciju rada tehničkih komiteta	Kontinuirano	Testiranje softvera završeno, kontinuirana obuka korisnika, interne i eksterne edukacije za razvoj, održavanje i korištenje aplikacija
5.	Stalna edukacija zaposlenih zaduženih za razvoj i održavanje IT sistema, kao i korisnika u Institutu	Kontinuirano	Kontinuirano i u skladu s potrebama
6.	Ažuriranje, održavanje i stalno poboljšavanje web stranice Instituta Ažuriranje, održavanje BAS kataloga na web stranici Instituta	Kontinuirano	Kontinuirano prema planu i promjenama
7.	Razvoj softvera i priprema za uvođenje DMS	Decembar 2012.	Posao se nastavlja i u 2013. godini, dijelom kroz projekat IPA 2009
8.	Obezbjedjenje godišnjih licenci vezanih za korišćenje softvera u Institutu (File Open; Microsoft; licence za softvere potrebne za ruter)	Kontinuirano	Obezbjedeno prije datuma isteka licenci

10.8 SEMINARI

Institut je nastavio s aktivnim radom na promociji standardizacije u BiH i podizanju nivoa svijesti bh. građana i privrede o značaju standarda i standardizacije uopšte. Predstavnici Instituta su učestvovali na raznim seminarima, radionicama, forumima i sl. održanim u BiH.

Na seminaru pod nazivom „Položaj i značaj infrastrukture kvaliteta u Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini”, održanom 1. juna 2012. godine u Istočnom Sarajevu, predstavnici Instituta za standardizaciju održali su prezentaciju pod nazivom „Uloga i značaj standarda i standardizacije u infrastrukturi kvaliteta”.

U okviru ISO-ove tehničke pomoći zemljama u razvoju, Institut za standardizaciju BiH je u saradnji s Međunarodnom organizacijom za standardizaciju ISO organizovao u Sarajevu u periodu od 26. do 28. septembra 2012. godine radionicu pod nazivom „ISO/IEC 27001 – Sistemi upravljanja bezbjednošću informacija”, gdje je prezentovan ISO/IEC 27001:2005, međunarodni standard koji je značajan za

10.7 IT ACTIVITIES

Ongoing development of new software and maintenance, ongoing improvement and development of existing software and the ongoing renewal and replacement of equipment accompanying the software.

Table 29. IT activities

No.	Activity	Planned	Accomplished in 2012
1.	Maintenance of hardware, system software and network	Ongoing	Ongoing according to plan
2.	Processing and management of data and documents	Ongoing	Ongoing according to plan
3.	Automatic reporting to the international standardization organizations that support automatic reporting	Ongoing	According to the application and plan 4 times a year
4.	Improving software for the automation of technical committees activities	Ongoing	Software testing is completed, ongoing user training, internal and external training for the development, maintenance and use of applications
5.	Ongoing education of staff responsible for the development and maintenance of IT systems and as well as users at the Institute	Ongoing	Ongoing and in accordance with the needs
6.	Updating, maintaining and improving the website of the Institute Updating, maintaining BAS catalog at the website of the Institute	Ongoing	Ongoing according to the plan and changes
7.	Software development and preparation for the introduction of DMS	December 2012	Work continues in the 2013, partly through IPA 2009 project
8.	Provision of annual licenses related to the use of the software at the Institute (File Open; Microsoft; software licenses required for the router)	Ongoing	Secured prior to the expiration of the license

10.8 SEMINARS

The Institute has continued to work actively in the promotion of standardization in BiH and raising awareness of BiH citizens and the economy on the importance of standards and standardization in general. Representatives of the Institute participated in various seminars, workshops, forums etc in BiH.

At the seminar "Position and importance of quality infrastructure in the European Union and Bosnia and Herzegovina", which was held on 1 June 2012 in East Sarajevo, the representatives of the Institute for Standardization held a presentation titled "The role and importance of standards and standardization in quality infrastructure".

Within ISO's technical assistance to developing countries, the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina in cooperation with the International Organization for Standardization (ISO), organized the workshop titled "ISO/IEC 27001 - information security management systems" in Sarajevo from 26 to 28 September 2012, where an international standard ISO/IEC 27001:2005

organizacije koje se bave uslugama u oblastima koje su na bilo koji način povezane s informacionim tehnologijama i potrebom za očuvanjem povjerljivosti informacija.

Na prvom Međunarodnom Halal forumu – SAHAF, koji je održan u Sarajevu od 27. do 29. septembra 2012. godine u organizaciji Agencije za certifikovanje halal kvaliteta i Sarajevskog sajma, predstavnici Instituta održali su prezentaciju o ulozi i značaju Instituta za standardizaciju BiH, te o ulozi Instituta u izradi izvornog halal standarda.

U zajedničkoj organizaciji Fakulteta elektrotehnike iz Tuzle i Instituta za standardizaciju BiH u Tuzli je od 5. do 9. novembra 2012. godine održan seminar pod nazivom „Edukacija kadrova iz domena protiveksplozivne zaštite električnih i neelektričnih uređaja i instalacija“. Na seminaru su obrađene različite teme, a predavači su bili iz BiH i iz zemalja regionala. Predavanja su održali i predstavnici Instituta.

U Čapljini je od 7. do 9. novembra 2012. godine održana 7. konferencija kvaliteta u BiH pod nazivom „Kvalitet kao ključni faktor poslovanja“, a jedan od članova Organizacionog odbora Konferencije i moderator okruglog stola bio je predstavnik Instituta.

Na Međunarodnoj naučnoj konferenciji COMETa 2012 – Primijenjene tehnologije u mašinskom inžinerstvu, koja je održana na Jahorini od 28. do 30. novembra 2012. godine, predstavljena su ukupno 92 naučna rada i organizovan je okrugli sto na temu „Važnost infrastrukture kvaliteta u procesu evropskih integracija u BiH“. U radnom dijelu Konferencije jedan od predstavnika Instituta je predstavio naučni rad „Uspostavljanje sistema energetske efikasnosti u skladu sa zahtjevima evropskog tržišta“, a takođe u sklopu programa jedna od održanih prezentacija je bila na temu „Uloga i značaj standarda i standardizacije u tehničkom zakonodavstvu i infrastrukturi kvaliteta“. To je bila prilika da se prisutni upoznaju s radom Instituta i ulogom standarda i standardizacije u tehničkom zakonodavstvu i infrastrukturi kvaliteta.

Radionica na temu „Regulisanje sistema standardizacije, kodifikacije i kontrole kvaliteta Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH“ održana je u Fojnici od 3. do 6. decembra 2012. godine. U radu radnih grupa aktivno su učestvovali predstavnici Instituta kroz diskusiju i davanje prijedloga za rješavanje pojedinih pitanja. Ova radionica je bila prilika za razmjenu iskustva u dosadašnjem radu u procesu standardizacije i kontrole kvaliteta.

Više detalja o ovim aktivnostima možete pronaći na našoj web stranici www.bas.gov.ba.

Osnovni cilj održavanja seminara, medijskih predstavljanja i drugih vrsta kontakata je podizanje nivoa svijesti bosanskohercegovačke javnosti o važnosti i ulozi standardizacije radi inteziviranja primjene i korišćenja standarda.

10.9 PROJEKTI TEHNIČKE POMOĆI

1. Institut je predstavljao BiH u međunarodnim i regionalnim organizacijama za standardizaciju i kroz članstvo u tim organizacijama omogućena mu je dostupnost informacija i dokumenata iz oblasti standardizacije, pravo učestvovanja u radu i pravo prihvatanja međunarodnih i evropskih standarda i standardizacijskih dokumenata.
 - Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je:
 - punopravni član Međunarodne organizacije za standardizaciju – ISO,
 - punopravni član Evropskog instituta za telekomunikacijske standarde – ETSI,
 - pridruženi član Međunarodne komisije za elektrotehniku – IEC,
 - pridruženi član Evropskog komiteta za standardizaciju u elektrotehnici – CENELEC,
 - pridruženi član Evropskog komiteta za standardizaciju – CEN.

was presented which is important for organizations dealing with services in areas associated with information technology and dealing with the need to preserve the confidentiality of information.

At the first International Halal Forum – SAHAF that was held in Sarajevo from 27 to 29 September 2012 and that was organized by the Agency for Halal Quality Certification and Sarajevo Fair, representatives of the Institute held a presentation on the role and the importance of the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina , and the role of the Institute in the development of original halal standard.

The seminar “Training of personnel in the domain of explosion protection for electrical and non-electrical equipment and installations” jointly organized by the Faculty of Electrical Engineering in Tuzla and the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina was held in Tuzla from 5 to 9 November 2012. Different topics were discussed at the seminar and the speakers were from BiH and the region. The representatives of the Institute also gave lectures.

The 7th Conference of the Quality in BiH “Quality as a key factor in business” was held in Capljina from 7 to 9 November 2012. One of the members of the Organizing Committee of the Conference and the moderator of the roundtable was a representative of the Institute.

At the International scientific conference COMET 2012 - Applied technology in mechanical engineering, which was held on Jahorina from 28 to 30 November 2012, 92 scientific papers were presented and a round table on the “Importance of quality infrastructure in the process of European integration in BiH” was organized. At the working part of the conference, one of the representatives of the Institute presented a scientific paper “Establishment of an energy efficiency system in accordance with the requirements of the European market” and also as part of the Conference program, one of the presentations was on “The role and importance of standards and standardization in technical legislation and quality infrastructure”. It was an opportunity to present the work of the Institute and the role of standards and standardization in technical legislation and quality infrastructure to all participants.

Workshop on “The regulation of standardization system, codification and quality control of the Ministry of Defense and Armed Forces of BiH ” was held in Fojnica from 3 to 6 December 2012 . The representatives of the Institute actively participated in the activities of working groups through discussion and proposals for resolving specific issues. This workshop was an opportunity to exchange experiences in their previous work in the standardization process and quality control.

More details on these activities can be found on our website www.bas.gov.ba.

The main objective of the seminars, media presentations and other types of contacts is to raise awareness of BiH public about the importance and role of standardization in order to intensify the implementation and use of standards.

10.9 TECHNICAL ASSISTANCE PROJECTS

1. The Institute represented Bosnia and Herzegovina in international and regional standards organizations and through its membership in these organizations gain the access to information and documents in the field of standardization, the right to participate in their work and the right to adopt international and European standards and standardization documents.
 - The Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina is:
 - a full member of the International Organization for Standardization – ISO,
 - a full member of the European Telecommunications Standards Institute – ETSI,
 - an associate member of the International Electrotechnical Commission – IEC
 - an associate member of the European Committee for Electrotechnical Standardization – CENELEC,
 - an associate member of the European Committee for Standardization – CEN.

Aktivnosti:

- aktivnosti u vezi s ugovorima o članstvu i distribuciji standarda s evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju CEN, CENELEC, ETSI, ISO, IEC i nacionalnim tijelima za standardizaciju DIN, BSI, ASTM...,
 - Institut je kontinuirano pratilo rad i učestvovao u radu tijela međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju (generalne skupštine, tehničkih komiteta, tematskih skupova, konferencija...),
 - Institut je aktivno učestvovao u radu Radne grupe CEN BT/WG 212 vezane za Halal standard, dok je zbog nedostatka sredstava izostalo učešće naših eksperata u radu evropskih i međunarodnih tehničkih komiteta,
 - kontinuirano učešće u radionicama ISO-a i CEN/CENELEC-a.
2. Učešće Instituta u projektima koje potpomaže Evropska komisija – EC.
- IPA 2007 - komponenta 1. Direktive Novog pristupa (IPA 2007),
 - komponenta 2. Ocjenjivanje usklađenosti,
 - Regionalni projekat IPA 2008 Infrastruktura kvaliteta (realizacija 2010/2011),
 - IPA 2009 - Jačanje infrastrukture kvaliteta prema integraciji na jedinstveno tržište EU „Podrška Institutu za standardizaciju BiH“

Implementacija projekta je počela 26. 9. 2011. godine. Trajanje projekta je 18 mjeseci. Projekat je fokusiran na ispunjavanje uslova za članstvo u Evropskoj uniji [(6+3) kriterijuma CEN/CENELEC-a], razvoj IT sistema s dva aspekta – jedan u vezi s IT alatima i softverskim rješenjima i drugi u vezi s definisanjem tehničkih specifikacija za kupovinu potrebnog softvera/hardvera za poboljšanje IT sistema uzimajući u obzir sadašnje i buduće potrebe Instituta.

Ukupan cilj projekta: dalji razvoj sistema infrastrukture kvaliteta u BiH, u skladu s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i kreiranje okruženja koje će omogućiti industrijama i proizvođačima u BiH da poboljšaju svoje trgovinske i industrijske odnose s Evropskom unijom i međunarodnim tržistima.

Očekivani rezultati:

1. Aktivnosti Instituta za proces notifikacije o standardima i proces informisanja su poboljšane kroz Twinning projekat „Podrška Institutu za standardizaciju BiH“, koji je započeo 2011. i trajeće i u 2013. godini. (Uspostaviće se efikasan notifikacioni i informacioni centar i sprovođenje procedure notifikacije standarda, te veze s drugim kontakt tačkama u državi).
2. Institut je ojačan za ispunjavanje aktivne uloge u evropskoj i međunarodnoj standardizaciji (Institut ima osnovne funkcije državne organizacije za standarde. Da bi postao punopravni član CEN-a i CENELEC-a, uzimajući u obzir kompatibilnost s ISO/IEC-om, kao i WTO/TBT zahtjevima, potreban je dalji razvoj s ciljem povećanja funkcionalnosti).

Activities:

- Activities related to membership contracts and distribution of standards with European and international standards organizations CEN, CENELEC, ETSI, ISO, IEC and national standardization bodies DIN, BSI, ASTM ...
 - The Institute has monitored the work and participated in the activities of international and European organizations for standardization (General Assembly, technical committees, gatherings, conferences ...)
 - The Institute is actively involved in the working group CEN BT/WG 212 related to Halal standard, while due to the lack of funds our experts didn't participate in the work of European and international technical committees
 - Ongoing participation in ISO and CEN/CENELEC workshops.
2. The participation of the Institute in projects supported by the European Commission - EC.
- IPA 2007 - Component 1 New Approach Directives (IPA 2007)
 - Component 2 Conformity assessment,
 - Regional Project IPA 2008 Quality Infrastructure (realization 2010/2011)
 - IPA 2009 - Strengthening infrastructure for quality by integrating into the EU single market "Support to the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina"

Implementation of the project started on 26 September 2011 and had a duration of 18 months. The project is focused on fulfilling the requirements for membership in the European Union [(6 +3) CEN/ CENELEC Criteria], the development of IT systems in two aspects – where one aspect was related to IT tools and software solutions and the other to define technical specifications for the purchase of necessary software/hardware to improve IT systems taking into account the current and future needs of the Institute.

The overall objective of the project: further development of quality infrastructure system in BiH, in accordance with the provisions of the Stabilization and Association Agreement and the creation of an environment that will allow industries and manufacturers in BiH to improve their trade and industrial relations with the European Union and international markets.

Expected results:

1. Activities of the Institute for the process of notification on standards and information process are enhanced through the Twinning project "Support to the Institute for Standardization of BiH" which started 2011 and will be finalized in the 2013. (an effective notification and information center and links to other contact points in BiH will be established as well as the procedure for notification of standards).
2. The Institute was strengthened in order to fulfill an active role in European and international standardization (The Institute has the basic functions of the national organization for standards. In order to become a full member of CEN and CENELEC, taking into account compatibility with ISO/IEC, and WTO/TBT requirements, a further development is required in order to increase functionality).

10.10 KADROVSKA PITANJA I USAVRŠAVANJE

Tabela 30. Struktura kadra

	Planirano u 2011.	Ostvareno u 2012.
Ukupan broj po sistematizaciji / 52 zaposlena / 44 radna mjesta /	41	38 + 1 pripravnik 27 VSS, 1 VŠS i 11 SSS

I u 2012. godini Institut je nastavio s praksom ulaganja u obrazovanje zaposlenih, kako kroz interne, tako i kroz eksterne obuke.

Državni službenici iz Instituta su pohađali sljedeće obuke **Agencije za državnu službu BiH (ADS)**:

- Obuke za novozaposlene,
- Mobing i zaštita od mobinga,
- Savremena poslovna komunikacija,
- Upravljanje promjenama,
- Izrada pravnih propisa u institucijama BiH,
- Interpersonalne vještine,
- Razvijanje samosvijesti,
- Pisana i usmena prezentacija,
- Modul I, Menadžment i menadžeri u državnoj upravi,
- Modul III, Menadžment ljudskih resursa,
- Modul V, Konflikt menadžment,
- Modul VIII, Priprema, pisanje i vođenje projekata,
- Menadžment vremena,
- Menadžment vremena i stres menadžment,
- Planiranje i vođenje sastanaka,
- Primjena jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama BiH i pravila za konsultacije pravnih propisa,
- Specijalistički kurs engleskog jezika – nivo B1, B2, C1, C2,
- ECDL Start,
- Obuka trenera iz Microsoft Office 2010 aplikacija,
- Obuke za SQL Server 2008,
- Radionice: Share point radionica, Windows 7 Essentials radionica.

Državni službenici Instituta su prisustvovali seminarima i konferencijama **Direkcije za evropske integracije BiH (DEI)**:

- Prevođenje pravnih propisa,
- Nadzor nad tržištem unutar nacionalnog sistema QI WS 4,
- Proces proširenja EU,
- Usklađivanje zakonodavstva unutar poglavlja 1: Sloboda kretanja robe,

10.10 PERSONNEL ISSUES AND TRAINING

Table 30. Structure of personnel

	Planned in 2011	Achieved in 2012
Total number by systematization / 52 employees / 44 positions /	41	38 + 1 prentice 27 university education, 1 higher education and 11 secondary education

The Institute has continued with the practice of investing in the education of employees, both through internal and external training in 2012 as well.

Civil servants of the Institute attended the following training of the **Civil Service Agency (ADS)**:

- Training for new employees,
- Mobbing and protection against mobbing,
- Business Communication Today
- Change Management,
- Legislative Drafting in the Institutions of BiH
- Interpersonal skills
- Developing self-awareness,
- Written and oral presentation,
- Module I, Management and managers in the civil service,
- Module III, Human Resources Management,
- Module V, Conflict Management,
- Module VIII, Preparing, writing and project management,
- Time Management,
- Time management and stress management,
- Planning and conducting meetings,
- The application of uniform rules for Legislative Drafting in the Institutions of BiH and the rules for consultation in the design of legal regulations,
- Specialist English course - level B1, B2, C1, C2,
- ECDL Start
- Training of trainers from Microsoft Office 2010 applications,
- Training for SQL Server 2008
- Workshops: Share point workshop, Windows 7 Essentials Workshop.

Civil servants of the Institute attended seminars and conferences of the **Directorate for European Integration (DEI)**:

- Translation of legal regulations,
- Market surveillance within the national system of QI WS 4,
- The process of enlargement of European Union,
- The harmonization of legislation within the Chapter 1: Free movement of goods,

- Prezentacija informacija o regionalnom strateškom dokumentu SEE 2020 i novom instrumentu IPA II za period 2014-2020,
- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju,
- EU Law and Methods for translators and Interpreters,
- Visibility and Communication Skilss Workshop – Speaking with one voice,
- Briefing Skills,
- GIZ/DEI, Slobodno kretanje robe – ocjena usklađenosti, metrologija, akreditacija, standardizacija i direktive Novog pristupa.

U organizaciji **Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO)**, državni službenici Instituta su pohađali:

- Regionalna radionica „Standards contribution to the food sector in Africa”, od 23. 4. do 27. 4. 2012. godine, Nairobi, Kenija,
- ISO 26000 – Developing country workshop and ISO 26000 – Open Forum, 5. 11. do 8. 11. 2012. godine, Ženeva, Švicarska,
- ISO/ASRO, Regional Course on Marketing and Promotion of International Standards, Bukurešt, Rumunija, od 31. 10. do 2. 11. 2012. godine,
- ISO e-Learning course – Adopting and Implementation International Standards; Modul 3,
- Training sessions to using WebEx to conduct electronic meetings,
- ISO/HZN, Regional Introduction to ISO eServices, Zagreb, Hrvatska, od 6. 3. do 8. 3. 2012. godine,
- ISO/BAS, Radionica ISO/IEC 27001 - Sistem upravljanja bezbjednošću informacija, Sarajevo, od 26.9. do 28.9. 2012.

Predstavnici Instituta su prisustvovali skupovima, seminarima, konferencijama koje je organizovao Institut za akreditaciju BiH, Bureau Veritas, Vanjskotrgovinska komora BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Revicon.

Takođe, u Institutu je održana i interna prezentacija „Primjena Homera u PV tehnologiji i standardi serije EN 60904”.

Edukacija i unapređenje znanja se vršila i kroz:

- saradnju zaposlenih Instituta i institucija za standardizaciju u okruženju (uspostavljanje regionalne saradnje) u cilju razmjene iskustava, prenošenja znanja, zajedničkog nastupa prema evropskim i međunarodnim institucijama za standardizaciju (u skladu s ugovorima o poslovno-tehničkoj saradnji), razmjene programa rada, usaglašavanja oko prevođenja standarda,...
- saradnju i učešće zaposlenih Instituta na EU projektima – TAIEX, IPA...
- saradnju na međunarodnim projektima: ISO Akcioni plan za zemlje u razvoju (aktivnosti za pomoći zemljama u razvoju)
- jačanje kapaciteta putem obuka za zaposlene u Institutu,
- učešće na domaćim, evropskim i međunarodnim konferencijama, seminarima i radionicama;
- (ucešće u radu CEN, CENELEC, ISO tehničkih komiteta, WG...)
- učešće na specijalističkim kursevima – usavršavanje rada na računaru i znanja stranih jezika;
- učešće na konferencijama kvaliteta u cilju poboljšanja sistema kvaliteta prema standardu ISO 9001:2008,
- praćenje stručne literature EU, zemalja članica EU, zemalja regiona i svijeta.

- Presentation of information on the Regional Strategy document SEE 2020 and the new IPA II for 2014-2020.
- Stabilization and Association Agreement
- EU Law and Methods for translators and interpreters,
- Visibility and Communication Skills Workshop - Speaking with one voice,
- Briefing Skills,
- GIZ/DEI, Free movement of goods – conformity assessment, metrology, accreditation, standardization and New Approach Directives.

Civil servants of the Institute attended the following events organized by the **International Organization for Standardization (ISO)**:

- Regional Workshop on “Standards contribution to the food sector in Africa”, 23 to 27 April 2012, Nairobi, Kenya,
- ISO 26000 - Developing country workshop and ISO 26000 - Open Forum, 5 to 08 November 2012 Geneva, Switzerland,
- ISO/ASRO, Regional Course on Marketing and Promotion of International Standards, Bucharest, Romania, from 31 October to 02 November 2012
- ISO e - Learning Course - Adopting and Implementation International Standards, Module 3,
- Training sessions to using WebEx to conduct electronic meetings,
- ISO/HZN, Regional Introduction to ISO eServices, Zagreb, Croatia, from 6 to 08 March 2012
- ISO/BAS, National workshop on ISO/IEC 27001 Information Security Management Systems, Sarajevo, from 26 to 28 september 2012.

Representatives of the Institute attended conventions, seminars and conferences organized by the Institute for Accreditation of Bosnia and Herzegovina, Bureau Veritas, Foreign Trade Chamber of BiH, the Ministry of Finance and Treasury, Revicon.

Also, internal presentation on “Implementation of Homer in PV technology and series EN 60904” was held at the Institute.

Education and the improvement of knowledge was also carried out through:

- co-operation of employees of the Institute and standardization institutions in the region (the establishment of regional cooperation) in order to exchange experiences, transfer of knowledge, joint approach to European and international standards institutions (in accordance with the agreements on business and technical cooperation), the exchange of work programs, harmonization concerning translations of standards,
- co-operation and participation of employees of the Institute in EU projects - TAIEX, IPA ...
- co-operation on international projects: ISO Action Plan for developing countries (activities to help developing countries)
- capacity building through training of employees of the Institute,
- participation in national, European and international conferences, seminars and workshops;
- (participation in the activities of CEN, CENELEC, ISO technical committees, WGs ...)
- participation in specialized courses - developing computer and foreign language skills;
- participation in conferences aimed at improving the quality system according to ISO 9001:2008
- reading professional literature in EU, EU member states, countries of the region and around the world.

10.11 SKRAĆENICE

AG - Ad hoc grupa

BAS - Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine

BAKE - Bosanskohercegovački komitet za elektrotehniku

CEN - Evropski komitet za standardizaciju

CENELEC - Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike

DEI - Direkcija za evropske integracije

ETSI - Evropski institut za standardizaciju u oblasti telekomunikacija

IEC - Međunarodna komisija za elektrotehniku

IPA - Instrument prepristupne pomoći

ITU - Međunarodna unija za telekomunikacije

ISO - Međunarodna organizacija za standardizaciju

ISS - Institut za standardizaciju Srbije

RZSMRS - Republički zavod za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske

UNMZ - Češka kancelarija za standarde, metrologiju i ispitivanje

WTO - Svjetska trgovinska organizacija

10.11 ABBREVIATIONS

- AG - Ad Hoc Group
BAS - Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina
BAKE - IEC National Committee of Bosnia and Herzegovina
CEN - European Committee for Standardization
CENELEC - European Committee for Electrotechnical Standardization
DEI - Directorate for European Integration
ETSI - European Telecommunications Standards Institute
IEC - International Electrotechnical Commission
IPA - Instrument for Pre-Accession Assistance
ITU - International Telecommunication Union
ISO - International Organization for Standardization
ISS - Institute for Standardization of Serbia
RZSMRS - Republic Institute for Standards and Metrology of Republic of Srpska
UNMZ - Czech Office for Standards, Metrology and Testing
WTO - World Trade Organization

